№ 295 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאָגעבלאַט

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיאָטרקאָווער 16. טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57, פון אַדמיניסטראַציע 47 | מיטוואָך, ו׳ טבת תרפ״ט | 19 grudnia 1928 r | 21־טער יאַהרגאַנג

מוראַ׳דיגע שרפה אין בערלין

צענדליגער אַרבייטער שפּרינגען פון די ברענענדע פענסטער

פיל מענשען זיינען פאַרברענט געוואָרען אויפ׳ן אָרט

בערלין, (כפ) אין פאַבריקס־בנין פון ראַדיאָ־מכשירים און צעללויד־אויס־אַרבייטונגען אויף דער ליין־שטראַסע איז היינט בייטאָג אויסגעבראָכען אַ מוראַ׳דיגע שרפה.

די שרפה איז אויסגעבראָכען אויפ׳ן ערשטען שטאָק און צוליב די לייכט־ברענענדע מאַטעריאַלען, וואָס האָבען זיך געפינען אויפ׳ן לאַגער איז אין אַ פּאָר מינוט אַרום דער גאַנצער בנין געשטאַנען אין פלאַמען. צווישען די אַרבייטער איז געוואָרען אַ שרעקליכע מהומה. מ׳האָט אָנגעהויבען צו לויפען צו די אויסגאַנג, אָבער אימערים האָבען זיי באַגעגענט די פייערדיגע צונגען פון די העלישע פלאַמען. ביז 30 אַרבייטער האָבען זיך אַרויסגעקריגען אויפ׳ן דאַך און פון דאָרט אַרויפגעקראָכען אויף די שכנית׳דיגע דעכער, ראַטעוועדיג זיך אַזוי אַרום דאָס לעבען. דער דאַך האָט אָבער אויך אָנגעהויבען צו ברענען און דאָס איינציגע רע־טונגס־אָרט איז אויך צוגענומען געוואָרען פון די אומגליקליכע און פאַרצווייפעלטע מענשען.

38 אַרבייטער זיינען אַרויסגעשפּרונגען פון די פענסטער און שווער פאַר־וואונדעט געוואָרען.

ערשט שפּעטער האָבען די פייערלעשער אויסגעצויגען גומענע דעקען און די אַרבייטער זיינען אויף זיי אַראָפּגעשפּרונגען, ראַטעוועדיג זיך פון דעם ברענענדען גיהנום. אַזוי אַרום זיינען געראַטעוועט געוואָרען 17 אַרבייטער. איינער פון די פאַבריקאַנטען איז דער׳הרג׳עט געוואָרען. אין דער ברענענדער פאַבריק געפינען זיך נאָך פיל מענשען, וועלכע זיינען שוין וואַהרשיינליך אומגעקומען אין די העלישע יסורים צווישען די פלאַמען.

דייטשע סטודענטען פאָדערן איינ־צופיהרען אין אַלע הויכשולען "נומערוס קלויזוס"

בערלין, 18 דעצעמבער (י.ט.א.) דער פאַרבאַנד פון דער אַזוי גערופע־נער אַלגעמיינער סטודענטענשאַפט אין דייטשלאַנד, וואו די נאַציאָנאַליסטישע עלע־מענטען בילדען אַ מיהרהייט, האָט אָפיציעל בעשלאָסען צו פאָדערן איינצופיהרען אין די דייטשע הויכשולען "נומערוס קלויזוס" פאַר אויסלענדער און פאַר פרעמד בלוטיגע עלעמענטען. דאָס איז צום ערשטען מאָל, ווען אין דייטשלאַנד ווערט אַרויס־גערוקט די פראַגע וועגען "נומערוס קלאַוזוס" ניט נאָר פאַר אויסלענדער, נאָר אויך פאַר די אינלענדישע יודען, וואָס זיינען דייטשע בירגער.

דער קאַמף אין יודישען "קאָלאָ" מוז אָפּגעשטעלט ווערען

אַזוי האָט בעשלאָסען דער צ. ק. פון דער ציוניס־טישער אָרגאַניזאַציע

וואַרשאַ (טעלעפאָניש) דער צענטראַל־קאָמיטעט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין פּוילען האָט אויף זיין לעצטער זיצונג בעשלאָסען זיך צו ווענדען צום פּרעזידיום פון הויפּט־ראַט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין לאַנד, אַז ער זאָל תיכף אונטערנעהמען שריט, כדי אַ סוף צו מאַכען צו ד״ר שאַרפער כּאָ־לעמיק, וועלכע ווערט לעצטענ׳ס געפיהרט דורך די בעזונדערע ציוניסטישע פּאַר־טייען אין די געזעצגעבערישע אַנשטאַלטען מכח דער ליניע פון דער יודישער לאַנדעס־פּאָליטיק.

פילהאַרמאָניע־זאַל
נאַרוטאָוויטשאַ 20

פאָלקס־אוניווערזיטעט
ביי דער געז. קולטור־ליגע
אָבטיילונג אין לאָדז

שבת, דעם 22. דעצ., 10 אזייגער אין דער פריה קומט פאָר אַ גרויסער וואָרט־קאָנצערט פון דער גרעסטער יודישער ליטעראַטור הערש גראַבאַר
אויסגעפיהרט דורכ׳ן בעקאַנטען קינסטלער־רעציטאַטאָר
אין פּראָגראַם: איינלייטונגס־וואָרט ח׳ י. ליכטענשטיין רעציטאַציעס פון שלום־עליכם נאַדיר און קולבאַק. — בילעטען אין פרייזען 75 גראָשען ביז 150 זל.
צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע

Dr. med Adam BENDER
Przejazd 30, Telef. 54-68.
8500

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אונזער טייערע און אונפאַרגעסליכע

נ״ע

מלכה בערמאַן

(געבוירענע עבער)

אין עלטער פון 38 יאָהר

די לוי׳ קומט פאָר מיטוואָך ו׳ טבת תרפ״ט 2 אזייגער נאָכמיטאָג פון טהרה־הויז וועגען וואָס ס׳טיילען מיט אין גרויס צער

מאַן און פאַמיליע

אַלע פריינד און בעקאַנטע וועלכע האָבען אָפּגעגעבען דעם לעצטען כבוד אונזער אונפאַרגעסליכען

נ״ע

מאָריץ בערגמאַן

דריקען מיר אויס דעם טיפסטען דאַנק

די אייביג־פאַרצווייפעלטע

פרוי, טאָכטער און פאַמיליע

פּריוואַטע טאַנץ שולע
פון די נייעסטע טענץ
דיפל. לעהרער י. ווינטרויב
נעמט אָן איינשרייבונגען אויף איינצעלנע לעקציעס ווי אויך אין קאָמפּלעטען יעדען טאָג פון 10 פריה ביז 10 אוו.
44 קיליִנסקי־גאַס 44
2־טער הויף פּאַרטער
די לעקציעס קומען פאָר אונטער דער פּערזענליכער לייטונג פון י. ווינטרויב
בעמ. אַסיסטענט — רוטינירטער טענצער זשאַן־קינג.

לאָדזשער יודישער הילפס־פעראיין "נותן לחם"
וואָלבאָרסקאַ 4: טעגליכע קוך וואָלבאָרסקאַ 29
מיר האָבען דעם כבוד מודיע צו זיין, אַז פון 23/12 ד. י. ד. ה. פון זונטאָג פ׳ ויחי הויבען מיר אָן
ארויסצוגעבען מעדיצינישע הילף
ווידטען פון דאָקטוירים, פעלדשערס, ווי אויך מעדיצינען פאַר דער אונבעמיטעלטער בעפעלקערונג.
טאַלאָנען אויף מעדיצינישע הילף ווערען אַרויסגעגעבען טעגליך אויף פאָלגענדע ערטער: ביים דענטיסט דריהאָרן, אַלטער מאַרק 9, ביי ה׳ פּראַשקער וואָלבאָרסקאַ 31, ביי ה׳ פּטאַשניק זגערזשער 7 פון 10 ביז 11 פריה און פון 4 ביז 5 נאָכמיטאָג און אין דער שוהל־קאַנצעלאַריע נאַוואָמיעסקאַ 20 פון 2 ביז 3 נאָכמיטאָג הנחה ביי דאָקטוירים 50 פּראָצענט, מעדיצינען — 20 פּראָצענט.
די פאַרוואַלטונג

אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן
10־יעהריגען יובילעאום
פון צענטראַלען סוחרים־ און פאַבריקאַנטען־פאַרבאַנד אויף לאָדזער וואָיעוואָדשאַפט (פּעטריקאָווער 10)
ערשיינט אין קורצען אַ אילוסטרירטער
יובילעאום־
אַלמאַנאַך
(פּראַכט־אויסגאַבע)
אונטער דער רעדאַקציע פון י. אבערזשאַנעק
אין דעם אַלמאַנאַך געהט אַריין אַ געשיכטליכער איבערבליק פון די 10 יאָהר טעטיגקייט, אויך פאָטאָגראַפיעס און אויטאָגראַפיעס פון די ערשטע גרינדער, פאַרוואַלטונגס־מיטגלידער פון די 10 יאָהר, מיטגלידער פון די שידס־געריכט און שאַצונגס־קאָמיסיעס, אויך נאָך די מיטגלידער. וואָס האָבען פאַרדינסטען פאַר׳ן צענטראַלען סוחרים־פאַראיין.
אינפאָרמאַציעס ערטיילט י. אבערזשאַנעק אין די ביוראָ־שעה׳ן.

Dr. med. Albert Gotlib
ספּעציאַל־אַרצט פאַר אַקושער און פרויען־קראַנקהייטען
Piotrkowska 26 — Telef. 77-50
נעמט אָן פון 4 ביז 7.

Dr. med. J. BETTE
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר אינערליכער און קינדער־קראַנק
Piotrkowska 6, tel. 44-95
נעמט אָן פון 8 ביז 11 און פון 4 ביז 6 אָוונד

Dr. med. A. Mazur
ספּעציאַל־אַרצט פאַר אויערן, נאָז און האַלז־קראַנק ווי אויך שטום און שפּראַך־פעהלער
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
הענקאַדזשאַ 65
איינגאַנג אויך דורך פּיאָטריק. 46) טעל. 66-01

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA
גדאַנסקאַ 28, טעל. 41-46
ספּעציאַליסט פון ביינער און געלענקע־קראַנקהייטען
:— פאַרקרימונגען פון פלייצעס און גלידער. :—:
אייגענע פּראָטעזניע
פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען: ווי ווקלאַדקעס, זעגען פּלאַטפוס, קינסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטן א. ז. וו.
נעמט אָן פון 5—7

Dr. med Z. Datyner
ספּעציאַליסט פאַר נירען־ בלאָז און אוריז־טראַקט
Piramowicza 11 (פריהער פּלגינסקע)
Tel. 48-05.
נעמט אָן פון 8 ביז 10 פריה. און 6—8 אָוונד.

Dr. med. M. Goldfarb
זאַוואַדזקאַ 18. טעלעפאָן 53-10.
הויט־ האָר־ און געשלעכטס־קראַנקהייטען

Dr. Wołkowyski
צעגיעלניאַנאַ 25
טעלעפאָן 26-87
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע. עלעקטאַ־אַנאַליזע נעמט בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
פון 8—10, 12—2 און 4—8 אָוונט.
בעזונדער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

Dr. Niewiażski
האָט זיך איבערגעצויגען
אויף אַנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40
נעמט אָן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אָוונד.
ספּעציאַל־אַרצט פאַר סיפיליס, טריפער און מענער־שוואַכע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.

med. Dr. Ludwik Rapeport
P. Narutowicza 25 (דזיעלנאַ) Tel. 44-1
ספּעציאַליסט פאַר נירען־ בלאָז־ און הארן־קראַנקהייטען.

געגען בעלוינונג.
אַ קאַסעטקע מיט פּאַפּירען, וועלכע האָבען פאַר קיינעם קיין שום ווערט נישט איז אָוועקגעקומען אויף אַן אומפאַרשטענדליכען אופן. דער יעניגער, וועלכער וועט אונז אָנווייזען ווי די דאָזיגע קאַסעטקע מיט די פּאַפּירען געפינען זיך, באַקומט אַ בעלוינונג. דיסקרעציע געזיכערט.
זייף־פאַבריק פּאַדזשעטשנאַ (יודישע גאַס) 21
טעל. 46-01

אָבסטרוקציע פֿון ב.ב. אין סיים

אַ קאָמעדיע אין סיים וואָס האָט געדויערט אַכט שעה

וואַרשאַ (טעלעפֿאָניש) די נעכ־טיגע זיצונג פֿון סיים איז פֿאַרגעקומען אונטער'ן צייכן פֿון אַ גרויסן קאָנפֿליקט פֿון דער רעגירונג מיט'ן סיים. אויף דער טאָג־אָרדנונג איז געשטאַנען דאָס גע־זעץ וועגן געריכטס־ווייזן און עס האָט בעדאַרפֿט בעטראַכט ווערן דער פֿאָר־שלאָג פֿון די ענדעקעס, וואָס איז שוין געוואָרן אָנגענומען געוואָרן דורך דער יורידישער קאָמיסיע, אָפּצולייגן דאָס געזעץ אויף אַ יאָהר. די דעפּוטאַטן פֿון ב.ב. האָבן אָבער בעשלאָסן נישט צו־צולאָזן צו קיין אָפּשטימונג איבער דער דאָזיגער פֿראַגע. אַזוי אַז דער סענאַט זאָל דערווייל ביז ניי־יאָהר נישט קאָנען בעטראַכטן דעם פֿאָרשלאָג און אַזוי אַרום דורכצופֿיהרען דעם דעקרעט פֿון פּרעזידענט, וואָס דאַרף גילטיג פֿון ניי־יאָהר אָן.

די פֿאָרשטעהער פֿון ב.ב. האָבן דאָן געהאַט אָנ'אויפֿגאַבע צו פֿערשלעפּן די דעבאַטן ביז איבער דער זיצונג פֿון דיינאַט, וואָס האָט אויך געזאָלט הייַנט ...

[illegible] ערשטער האָט זיך פֿערשריבן צום וואָרט דעפּ. סאַנאיצאַ (ב.ב.) ער האָט גערעדט אַ שעה. די ענדעקעס טראַ־גען דאָן אַריין אַ פֿאָרשלאָג איבערצו־ייַסן די דעבאַטע. דער פֿאָרשלאָג ווערט אָנגענומען. דאָן אָבער נעמט אַ וואָרט ווידער דער זעלבער פֿראַגע דער פֿאָרשטעהער פֿון דער רעגירונג וויצע־מיניסטער צאַר לויט'ן סיים־רעגלאַמין קאָן מען צוריק בייגייַען די דעבאַטע אויב אַ פֿאָרשטעהער פֿון דער רעגירונג האָט בעריהרט דעם ענין. די דעבאַטע רויבט זיך דערנאָך ווידער אָן און עס רעדט אַ צווייטער פֿאָרשטעהער פֿון ב.ב. די ענדעקעס טראָגן ווידער אַריין אַ פֿאָרשלאָג איבערצורייסן די דעבאַטע. דער פֿאָרשלאָג ווערט אָנגענומען. דאָן נעמט אַ וואָרט אַ צווייטער פֿאָרשטעהער פֿון דער רעגירונג, פּראָקוראַר קוטשינ־סקי און עס רויבט זיך ווידער אָן די דעבאַטע. דאָס שפּיל איז איבערגעריסען און ווידער בעגינען די דיסקוסיעס. האָט זיך אַזוי אַרום עטליכע מאָל איבערגע־חזר'ט און אַלין מיט דער הילף פֿון די רעגירונגס־פֿאָרשטעהער.

די ענדעקעס ווערען ענדליך דערגער־גערט און דער דעפּוטאַט וויעזשבינסקי ...

(ג. ר.) ערקלערט, אַז די פֿאָרשטעהער פֿון דער רעגירונג פֿיהרען אָנ'אָבסטרוק־ציע, אַזאַ, וואָס איז נאָכנישט פֿער־צייכנט געוואָרען אין דער געשיכטע פֿון די אייראָפּעאישע פּאַרלאַמענטען.

דאָן נעמט דאָס וואָרט דער פּרעמיער־באַרטעל, וועלכער ערקלערט, אַז די רעגירונג פֿיהרט נישט קיין אָבסטרוק־ציע, זי וויל נאָר, אַז דער געזעץ זאָל נישט אָפּגעלעגט ווערען אויף אַ יאָהר.

דעפּ. פּראַגער אַפּעלירט דאָן צו דער רעגירונג אַ סוף צו מאַכען צו דער אָב־סטרוקציע און צו ווירקען אויף די דע־פּוטאַטען פֿון ב.ב., אַז זיי זאָלען לאָזען קומען צו דער אָפּשטימונג.

די ווענדונג צו דער רעגירונג האָט געוווירקט, די אָבסטרוקציע הערט אויף און עס קומט פֿאָר די אָפּשטימונג.

מיט אַ מעהרהייט פֿון 162 קעגען 108 שטימען ווערט אָנגענומען דער פֿאָר־שלאָג פֿון די ענדעקעס אָפּצולעגען דעם געזעץ וועגען געריכטס־וועזען אויף אַ יאָהר.

די זיצונג, וועלכע האָט געדויערט נאָנ־צע 8 שעה איז ענדליך פֿערענדיגט גע־וואָרען און דער סיים איז געשלאָסען גע־וואָרען ביז דעם 10. יאַנואַר.

שפּעט אין אָוונט האָט זיך אַרויסגע־וויזען, אַז די אָפּשטימונג פֿון סיים האָט קיין ווי נישט געהאַט קיין פּעולה אין דאָס געזעץ וועט איינגעפֿיהרט ווערען אַזוי ווי די רעגירונג האָט געוואָלט, ד. ה. שוין פֿון 1. יאַנואַר. די סיבה דערפֿון איז אַט וואָס:

דער פֿאָרשלאָג אָפּצולעגען דעם גע־זעץ אויף אַ יאָהר, האָט אַלס אויסבע־סערונג צום רעגירונגס־פּראָיעקט אויך בעדאַרפֿט אַרורכגעהן דורכ'ן סענאַט.

די זיצונג פֿון סענאַט האָט טאַקע גע־זאָלט פֿאָרקומען נעכטען נאָכמיטאָג.

אין דער לעצטער מינוט איז אָבער דער סענאַט נישט געוואָרען צונויפֿגע־רופֿען און וועט שוין נישט צונויפֿגע־רופֿען ווערען ביז נאָך ניי־יאָהר.

די אויסבעסערונג פֿון סיים קאָן דע־ריבער איצט נישט אַריין אין קראַפֿט און אַזוי אַרום חעט ממילא פֿון 1. יאַ־נואַר אַריין אין קראַפֿט דער דעקרעט פֿון פּרעזידענט.

באָליוויע און פּאַראַגוואַי געהען זיך איבערבעטען

אָבגעשטעלט די קאַמפֿען אויפֿן פֿראָנט

ניו־יאָרק. (אַטע) די רעגירונג פֿון באָליוויען האָט געענטפֿערט יזויף דער נאָטע פֿון קעלאָג'ן, אַז זי נעמט אָן די פֿערמיטלונג אין קאָנפֿליקט מיט פּאַ־ראַגוואַי. אין די וואַשינגטאָנער פּאָליטי־שע קרייזען הערשט צוליב דעם אַ שטאַר־קע אינצופֿרידענהייט.

ניו־יאָרק. (ספּ.) דער פּרעזידענט פֿון באָליוויען האָט פֿערעפֿענטליכט אַ קאָמוניקאַט, אין וועלכען ער ערקלערט, אַז איצט איז שוין דער כבוד פֿון באָ־ליוויען געראַטעוועט און דעריבער קאָן מען אָפּשטעלען די קאַמפֿען און אָנהויבען פֿרידליכע אונטערהאַנדלונגען מיט פּאַראַגוואַי.

דער פּרעזידענט האָט זיך בעשלאָסען מיטגעטיילט קיין פּאַריז צו בריאַנ'ען און צום פּאַן־אַמעריקאַנישען קאָנגרעס.

די אויסערגעוועהנליכע סעסיע פֿון דער פֿעלקער־ליגע, וואָס האָט געזאָלט פֿאָרקומען דעם 30. דעצעמבער אין פּאַ־ריז, וועט שוין צוליב דער בייגעלעגטער ווענדונג אין באָליוויען נישט פֿאָרקומען.

—0—

צרעת אין קיעוו

ריגאַ. (ספּ.) „קאָמוניסט" מעלדעט אַז אין קיעוו זענען לעצטענס רעגיס־טרירט געוואָרען 6 פֿאַלען פֿון צרעת.

כאָלערע אין גריכענלאַנד

אַטען. (ספּ.) אין סאַלאָניקי און קאַוואַלאַ איז אויסגעבראָכען די כאָלערע ביז איצט זענען שוין געשטאָרבען 20 מאַן. עס איז נאָכנישט פֿעסטגעשטעלט גע־וואָרען, צי דאָס איז כאָלערע אָדער דיזענטעריע. אין די שפּיטאָלען געפֿינען זיך נאָך 30 פּערזאָן.

זאַל פֿילהאַרמאָניע

דינסטאָג, דעם 25 דעצעמבער 30 8 אין אָוונט

פֿייערליכער

יובילעאום = קאָנצערט

געווידמעט די 40־יעהריגע אַרטיסטישע טעטיגקייט פֿון וועלט־בעריהמטען יודישען צפּערן־זינגער, אַרטיסט פֿון געוו. קייזערל. פּעטערבורגער אָפּערע

יוסף

ווינאָגראַדאָוו

עס נעמען אויך אָנטייל: די בעקאַנטע וויאָלין־קינסטלערין

לילי היקאָווסקא

דירעקטאָר פֿון דער וואַרשאַווער אָפּערע יעקב הירשפֿעלד

אין פּראָגראַם די שענסטע ז פּרען, אַריעס, ראָמאַנסען און יוד. פֿאָלקס־לידער.

בילעטען צו בעקומען אין דער קאַסע פֿון פֿילהאַרמאָניע.

3 יודען אויסגעוועהלט אין פּאַרלאַ־מענט פֿון בעסאַראַביע

קישינעוו. (יטאַ) בעת די וואַהלען צום פּאַרלאַמענט איז דורכגעגאַנגען פֿון בעסאַראַביע דער ציוניסטישער אַדוואָ־קאַט לאַנדוי, וואָס האָט פֿיגורירט אויף דער רעגירונגס־ליסטע. חוץ איהם זענען דורכגעגאַנגען צוויי יודען, מיטגלידער פֿון דער צאַראַניסטישער פּאַרטיי: אַדוו. האַפֿמאַן פֿון בעלץ און אַדוו. ראָזענבערג פֿון בענדער.

ניקאָלײַ ניקאָלאַיעוויטש שווער קראַנק

פּאַריז. (ספּ.) ניקאָלײַ ניקאָלאַיע־וויטש איז אויף דער ריוויערא קראַנק געוואָרען אויף אַ לונגען־ענטצינדונג. זיינע מקורבים האָבען מורא, אַז צו־ליב דעם הויכען עלטער פֿון קראַנקען קאָן די קראַנק פֿעראורזאַכען דעם טויט. ניקאָלײַ ניקאָלאַיעוויטש איז איצט אַלט 70 יאָהר.

ברית־אויסטויש צווישען קייזער ווילהעלם און דעם אַנטיסעמיטישען טעאָרעטיקער טשעמבערליין

בערלין. (יטאַ) אין אַ מינכענער פֿערלאַג איז די טעג ערשינען אַ בוך־פֿאָרם דער ברית־אויסטויש צווישען דעם בעקאַנטען ראַסען־אַנטיסעמיטישען טעאָרעטיקער האַוסטאָן סטוּאַרט טשעמ־בערלען און דעם עקס־קייזער ווילהעלם דעם צווייטען. אין אַ בריוו פֿון יאָהר 1... דער גענ. דייטשער קייזער געשריבען דעם אַ דרוק זיין יודענהאַס.

—0—

אַנ'אויסטערלישער געריכט-פּראָצעס פֿון אַ בולגאַרישען יוד

סאָפֿיאַ. (יטאַ) דער מיטגליד פֿון דער יודישער קהלה אין יאַמבאָל אין בולגאַריען, אַ געוויסער קאָהען האָט אָנ־געקלאָגט אין געריכט די פֿערוואַלטונג פֿון דער דאָרטיגער יודישער קהלה דער־פֿאַר, וואָס מען האָט איהם אַלס כהן נישט ערלויבט בעת די יום־טובים צו בעטייליגען זיך אין „ברכת כהנים". די קהלה־פֿערוואַלטונג האָט קאָהען'ען אָנ־ערקענט פֿאַר נישט ראַיי צו בעטייליגען זיך אין דער „ברכת כהנים", ווייל האָט דעריבער דעם בעשלוס אָנגעקלאָגט אין געריכט.

מיניסטער מאָראַטשעווסקי נישט געקומען קיין פּאַביאַניץ

פּאַביאַניץ (טעלעפֿאָניש) נעכטען האָט געזאָלט קומען קיין פּאַביאַניץ מיניסטער פֿאַר עפֿענטליכע אַרבייט מאָראַטשעווסקי, די שטאָט איז געווען בעצירט מיט נאַציאָנאַלע פֿאָהנען און די פֿאָרשטעהער פֿון דער שטאָט, סטאַראָסטאַ, פֿאָר־שטעהער פֿון וואָיעוואָדזטוואָ, שט־ררט און אָנגעזעהענע בירגער זענען געווען פֿערזאַמעלט אין שטאָטישען קינא צום צוגרייטען אַ פֿייערליכען קבלת פּנים. אָבער צו דער בעשטימטער שעה איז אָנגעקומען אַ דעפּעשע, אַז דער מיניסטער פֿיהלט זיך נישט געזונט און קען נישט קומען.

אָנפֿאַל אויף אַ פּאָסט

ראַדאָמסק. (טעלעפֿאָניש) עטלי־כע נעכטען בייַנאַכט האָבען אומבעקאַנטע באַנדיטען אויסגעפֿיהרט אַנ'אָנפֿאַל אויף דער פּאָסט אין בזשעזשניצע, ראַדאָמסקער פּאָוויאַט. 4 באַנדיטען. ווי עס איז פֿעסטגעשטעלט געוואָרען לויט די פֿערבליבענע שפּורען האָבען זיך אַריין געגנב'עט אין קאַבינעט פֿונ'ם פּאָסט־נאַטשעלניק און האָבען צוגע'גנב'עט די גאַרדעראָבע אין ווערט פֿון 2000 זל. דערנאָך האָבען זיי זיך גענומען צוקוי־גען צו דער קאַסע פֿון דער פּאָסט. דאָס האָט אָבער בעמערקט די סאָטרשטש און זי האָט געמאָלדען פּאָליציי. דאָן זענען די גנבים ענטלאָפֿען, איבערלאָזענדיג די זאַכען. פּאָליציי פֿערפֿאָלגט די גנבים.

פֿאַרוואָס דער „נאַציאָנאַלער בלאָק" אין בענדין האָט געליטען אַזאַ מפּלה?

מחלוקה צוליב... אַ פֿרוי.

(פֿון אונזער בענדינער קאָרעספּאָנדענט)

דעם פֿערגאַנגענעם זונטאָג זענען ביי אונז, ווי בעקאַנט, פֿאָרגעקומען שטאָט־ראַט־וואַהלען. אויף דער יודישער גאַס האָט געהאַנדעלט מיט ליסטעס. אַזש 11 יודישע ליסטעס זענען אויסגעשטעלט געוואָרען, וועלכע האָבען, ווי דער שטייגער איז, געפֿיהרט צווישען זיך אַ פֿער־ביטערטען קאַמף.

די פּאָלאַקען זענען, פֿערשטעהט זיך געווען גראָד צופֿרידען פֿון דער שפּאַ ליסטעס אויף דער יודישער גאַס. זיי האָבען גערעכענט, אַז אַ דאַנק דעם וועלען די יודישע שטימען צוברעקעלט ווערען און די יודישע פֿאָרשטעהערשאַפֿט אין נייעם שטאָט־ראַט וועט בעדייטענד פֿערקלענערט ווערען. צום גליק איז אַזוי נישט געשעהן. די יודען האָבען בע קו. מען אויף 31 ראַטמענער גאַנצע 16. לצ'ם זאָגען, אַז דאָס איז דער אמת'ער נס חנוכה.

אַ פֿאַקט איז אָבער, אַז טאַקי אַ דאַנק דער גרויסער צאָהל ליסטעס איז די פּרעקוועניך געווען אַזאַ גרויסע און עס האָבען געשטימט איבער 90 פּראָצענט פֿון די יודישע וואַהל־בערעכטיגטע. די ניי־אויסגעוועהלטע יודישע ראַטמענער זענען אַדורכגעגאַנגען פֿון פֿאָלגענדע ליסטעס: סוחרים, קליינהענדלער און אגודה—5 מאַנדאַטען; האַנדווערקער—6 מאַנדאַטען; רעכטע פּועלי־ציון—איין מאַנ־דאַט; לינקע פּועלי־ציון—2 מאַנדאַטען, התאחדות—איין מאַנדאַט; פּועלי אמוני ישראל—איין מאַנדאַט און נאַציאָנאַלער בלאָק—איין מאַנדאַט.

אַ דאַנק דער גרויסער צאָהל יודישע ראַטמענער וועט בענדין ווייטער האָבען אַ יודישען וויצע־בירגערמייסטער, וועל־כער וועט זיין זיכער ה' רובינליכט, דער ביז אַהעריגער וויצע־בירגערמייסטער, וואָס ווערט געשעצט און געאַכטעט מצד אַלע פּאַרטייען.

ס'איז כדאי אויפֿצוקלערען די סיבה פֿאַרוואָס דער אַזוי־גערופֿענער „נאַציאָ־נאַלער בלאָק" האָט בעליטען אַזאַ גע־וואַלדיגע מפּלה. בעקומענדיג נאָר איין מאַנדאַט און דערביי די קלענסטע צאָהל שטימען. קודם־כל מוז קלאָר ווערען, אַז דער „נאַציאָנאַלער בלאָק" איז פֿאַקטיש בעשטאַנען כך־הכל פֿון אַ טייל ציוניס־טען און פֿון דעם פֿרויען־פֿעראיין „וויזאָ". בענדין איז געבענטשט מיט אַ פֿרוי, וועל־כע איז ווירקליך אַ צירונג פֿאַר דער שטאָט. זי איז אַ גוטע רעדנערין, קען גוט העברעאיש און איז די פּרעזיצענ־טערין פֿון „וויזאָ", דאָס איז די פֿרוי ראָטנער.

דער שטייגער איז דאָך, אַז דאָרט וואו אַ פֿרוי מישט זיך אַריין, מוזען אויסברעכען מחלוקות. אַזוי איז געשעהן אויך ביי אונז אין בענדין, פֿרוי ראָט־נער האָט זיך נישט בעגנוגענט מיט'ן פֿאָרזיץ אין פֿרויען־פֿעראיין. זי האָט גע־וואָלט אַרונטערנעהמען אונטער איהרע פֿליגעל אויך די ציוניסטישע אָרגאַני־זאַציע. אַ טייל ציוניסטען האָבען נישט געקענט מעיז־פּנים זיין און מסכים גע־ווען, אַז זי זאָל ווערען זייער פֿאָרשטע־הערין. די מעהרהייט פֿון די ציוניסטען האָט אָבער נישט געוואָלט זיין אונטער דער קאָמאַנדע פֿון אַ פֿרוי. אָט דאָס האָט גורם געווען, וואָס די ליסטע פֿון כלומר'שטע „נאַציאָנאַלען בלאָק", אויף וועלכען עס האָט פֿיגורירט אויפֿ'ן ערש־טען אָרט טאַקי די פֿרוי ראָטנער, איז אַדורכגעפֿאַלען, אָנציהענדיג קוים שטי־מען אויף איין מאַנדאַט.

די וואַהלען זענען שוין געענדיגט. אָבער די מחלוקה דויערט נאָך.

און אַלץ צוליב אַ פֿרוי...

אַ. כענדינער.

די פּאַרטמענט פֿאַר די שולען פֿון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען און וויזיטאַטאָרען, וואָס פֿערשטעהן אויך יודיש און העברעאיש

פּאָדערט דעפּ. גרינבוים פֿון בילדונגס-מיניסטעריום

וואַרשאַ. (טעלעפֿאָניש) אויף דער נעכטיגער זיצונג פֿון דער בודזשעט־קאָ־מיסיע ביים סיים איז פֿאָרגעזעצט די ווייטערדיגע דעבאַטע איבער'ן בודזשעט פֿון בילדונגס־מיניסטעריום. דער פֿרע־זעס פֿון יודישען קאָלאָ דעפּ. גרינבוים האָט געהאַלטען אַ לענגערע רעדע, אין וועלכער ער האָט קודם כל פֿעסטגע־שטעלט, אַז דער רעפֿערענט האָט איגנ־נאָרירט; נישט גערעדט וועגען שול־ווע־זען פֿון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. די רעגירונג, זאָגט דעפּ. גרינבוים, מיידט מיט אַ ריין אויס די ענינים פֿון די נאַ־ציאָנאַלע מינדערהייטען, כדי עס זאָל זיך שאַפֿען דער איינדרוק, אַז פּוילען איז אַ נאַציאָנאַלע מלוכה, און דאָס הייסט נישט קיין מינדערהייטס־פֿראַגע. אָמטליכע ציפֿערן דערפֿון די יודישע [illegible]. פֿיל פֿון די צאַרישע בע־גרענצונגען פֿערבליבען נאָר אויף איצט. מען ערלויבט למשל, נישט אַ כריסט איבערצוגעהן צום יודענטום, ווייל אַזאַ געזעץ האָט עקזיסטירט אין די צייטען פֿון דער צאַרישער הערשאַפֿט. די יודישע קהלות ווערען שיקאַנירט. עס ווערען נישט בעשטעטיגט די קהלה־פֿער־וואַלטונגען. ... פֿון דין, וואָס האָבען געשטימט ביים סיים אויף דער ליסטע 18.

אין דער פּאָזיציע פֿון בילדונגס־מי־ניסטעריום געפֿינט זיך אַ לעכערליכע סומע פֿון 120 טויזענט זל. אויף די צוועקען פֿון דער יודישער רעליגיע. די סומע דאַרף לכל הפחות פֿערגרעסערט ווערען אויף אַ מיליאָן און אויב די פּאָ־זיציע וועט נישט געהעכערט ווערען, ערקלערט דעפּ. גרינבוים, וועט ער אַריינ־טראָגען אַ פֿאָרשלאָג זי אינגאַנצען צו שטרייכען. דאָס וועט כאָטש נישט זיין קיין בעליידיגונג פֿאַר דער יודישער בע־פֿעלקערונג.

די שול־פּאָליטיק פֿון דער רעגירונג איז אַזאַ, אַז פֿון איין זייט הערשט אַ מענדענץ צוצונעמען די קאָנצעסיעס פֿון די עקזיסטירענדע יודישע מיטעל־שו־לען און פֿון דער צווייטער זייט מאַכט מען בלויז 10 פּראָצ. יודען. די פּראָ־צענט־נאָרמע אין די הויך־שולען מוז אינגאַנצען אָפּגעשאַפֿט ווערען.

איבערגעהענדיג צו די פֿאָלקס־שולען, זאָגט דער רעדנער, אַז די געפֿאַנטע פֿעראַיינהייטליכונג פֿון די פֿאָלקס־שולען וועט פֿיהרען צו אַנ'אויסראָטונג פֿון יו־דישען שול־וועזען.

צום סוף פֿון דער רעדע פֿאָדערט דעפּ. גרינבוים, אַז די רעגירונג זאָל פֿערגרע־סערן די צאָהל וויזיטאַטאָרען, וואָס קע־נען יודיש און העברעאיש. דאָס בול־דונגס־מיניסטעריום דאַרף אויך שאַפֿען אַ ספּעציעלען דעפּאַרטאַמענט פֿאַר די שולען פֿון די נאַציאָנאַלע מינדערהיי־טען.

די ווייטערדיגע דעבאַטע איבער'ן בודזשעט פֿון בילדונגס־מיניסטעריום איז אָפּגעלייגט געוואָרען ביז מאָרגען.

ליגן און פֿון דער צווייטער זייט מאַכט מען פֿל־ערלי שוועריגקייטען די יודישע מיטעל־שולען. אין די מלוכה'שע מיטעל־שולען זענען נאָר דאָ 6 פּראָצ. יודישע שילער.

אין די הויך־שולען איז לעצטענס אַריינגעקומען אַ שטיקעל ענדערונג. דער „נומערוס קלאַוזוס" איז שוואַכער געוואָ־רען. אַנ'אויסנאַהם איז קראָקאָ, וואו דער „נומערוס קלאַוזוס" איז נאָך אין דער פֿולער קראַפֿט. אויף דער ראַרמוניגער אוני־ווערזיטעט דאָס מען הײַ־יאָהר אָנגע־נומען בלויז 10 פּראָצ. יודען. די פּראָ־צענט־נאָרמע אין די הויך־שולען מוז אינגאַנצען אָפּגעשאַפֿט ווערען.

מוראַ'דיגער גאַז-אויפֿרייס אין בריסלאַוו

יודישער נאַפֿט־אינדוסטריעלער דער'הרג'עט געוואָרען, — זיין פֿרוי און קינדער ראַנגלען זיך מיט'ן טויט.

בריסלאַוו (ספּ.) נעכטען ביי נאַכט איז דאָ פֿאָרגעקומען אַנ'אויסטער־לישע גאַז־אויפֿרייס, וואָס האָט נאָך קיינ־מאָל נישט פּאַסירט אין דער געשיכטע און וועלכער האָט פֿעראורזאַכט דעם טויט פֿון עטליכע מענשען.

אויף דער הויפּט־גאַס פֿון בריסלאַוו געפֿינט זיך דאָס הויז פֿון רייכען בריס־לאַווער נאַפֿט־אינדוסטריעלער און אייַ־זען־הענדלער יוליוס לעקערט. אונטער זיין הויז זענען דורכגעגאַנגען די רעהרען וואָס האָבען דורכגעפֿיהרט דעם ערד־גאַז פֿון דער אַקציען־געזעלשאַפֿט „גאַ־זאַליק".

נעכטען ביי נאַכט זענען צוליב אַנ'־אומבעוואוסטע סבה געפּלאַצט די רעהרען וואָס האָבען זיך געפֿונען אונטער דער וואוינונג, וואו ס'איז געשלאָפֿען ה' לעקערט, זיין פֿרוי דאָראַ און זייערע צוויי קינדערלעך.

דער גאַז האָט שנעל זיך אָנגעהויבען אַרויסצוקריגען פֿון די געפּלאַצטע רעהרען און פֿערשפּרייטען אין דער וואוינונג. קיינער האָט דאָס נישט בעמערקט. די וואוינונג איז דערווייל געוואָרען איבער־פֿולט מיט גאַז.

5 פֿאַרטאָגס איז לעקערט אויפֿגעקו־מען פֿון שלאָף און אויפֿגעדרעהט דעם שאַלטער פֿון דער עלעקטרי.

אין דעם מאָמענט איז פֿון עלעקטרי־שען קאָנטאַקט אַרויסגעפֿלויגען אַ פֿונק און עס האָט זיך דערהערט אַ געוואַלדי־גער אויפֿרייס.

דאָס האָט אויפֿגעריסען דער גאַז, וואָס איז געווען אָנגעזאַמעלט אין שטוב.

די רעוואָלטאָרען זענען געוועזען שרעק־ליכע.

די פֿאַמיליע לעקערט איז פֿערשאָטען געוואָרען אונטער די חורבות פֿונ'ם אייַנגעפֿאַלענעם הויז, וואָס איז געווען אַרומגעכאַפּט אין פֿלאַמען.

פֿון אונטער די חורבות און פֿלאַמען האָט מען אַפֿויסגעשלעפּט דעם טויטען קערפּער פֿון אומגליקליכען אינדוסטריע־לער לעקערט. די פֿרוי און קינדער זע־נען שווער פֿערוואונדעט

—0—

לאָדזשער טאָגעבלאַט

ד"ר רעדאַקטאָר נעמט־אָן פֿון 6 ביז 7 אין אָוונט.
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערן נישט צוריקגעשיקט

„Lodzer Tageblatt", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16 :אַדרעס
טעלעפֿאָנען: פֿון רעדאַקציע 97. אַדמיניסטראַציע 47.

די חילוקי־דעות אין „קאָלאָ"

טראָגן נישט קיין פּרינציפּיעלן כאַראַקטער

רעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט וועגן יודישן „קאָלאָ" און וועגן דער באַציהונג צו דער רעגירונג

אין צוזאַמענהאַנג מיט די ידיעות, וואָס האָבן זיך באַוויזן אין דער פּרעסע נאָך די מיינונגס־פֿאַרשידענהייטן אין די רייהען פֿון דער יודישער „קאָלאָ" בנוגע דער פּאָליטיק פֿון דער יודישער פּאַרלאַמענטאַרישער רעפּרעזענטאַנץ און איהר באַציהונג צו דער רעגירונג, האָבן מיר זיך געווענדעט צום דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט וועגן אַרויסזאָגן „זיין מיינונג אין דער פֿראַגע.

[illegible] איז אַ פֿעהלער, וואָס ווערט אָפט איבערגעחזר'ט — הייסט אונטערשטרייכן זיין דערקלערונג דעפּ. ראָזענבלאַט, אַז [illegible] פֿון דער „קאָלאָ" זאָל [illegible] טירען אַ וועלכע [illegible] מיינונגס־[illegible] [illegible] פֿון דער יודישער [illegible].

[illegible] איז אַ [illegible]. [illegible] אין דער פֿראַגע [illegible] אין דער „קאָלאָ" אַ פֿולשטענדיגע איינשטימיגקייט. [illegible] יודישע [illegible] זיין [illegible] שטאַנדפּונקט, אַז די [illegible] אין פּוילן איז אַ נאַציאָנאַלע פֿראַגע און זיי באַטראַכטן דאָס [illegible] פּראָבלעם אַלס אַ טייל פֿון מינדערהייטן־פּראָבלעם אין דער פּוילישער מלוכה.

די יודען אַלס אַ נאַציאָנאַלע מינדערהייט [illegible] אונטערשטרייכען רעכט פֿון די אַלע רעכט, וועלכע [illegible] פֿון די פּערזענליכע [illegible] [illegible] און מינדערהייטס־[illegible].

נאָך דער לעצטער וועלט־מלחמה איז [illegible] מינדערהייטס־פּראָבלעם אנערקענט [illegible] מצד די מאַסגעבענדע פֿאַקטאָרן אין דער אינטערנאַציאָנאַלער פּאָליטיק פֿאַר אַן ענין פֿון ערשטקלאַסיגער [illegible], אויך די פֿראַגען פֿון די באַזונדערע [illegible] קענען איצט נישט [illegible] ווערן אַלס צופֿעליגע וואונשן פֿון דער אָדער אַנדערער גרופּע [illegible] דער באַפֿעלקערונג. די דאָזיגע פֿראַגע קענען אויך נישט זיין אָפּהענגיג פֿון גוטע, צי שלעכטע [illegible] פֿון דער, אָדער אַן אַנדער רעגירונג פֿון [illegible] ס'איז מלוכה.

די מלכות, וואָס זענען ענטשטאַנען נאָך דער מלחמה, אַ דאַנק דעם ווערסאַלער טראַקטאַט דאַרפֿן זיין שטאַרק פֿאַר[illegible] דערין, אַז דער דאָזיגער [illegible] זאָל אָפּגעהיטן ווערן אין אַלע פּרטים. ווארום אויב מ'וועט דער[illegible] צו מאַכן פֿלערליי קאָמענטאַרן, צו די באַזונדערע פּונקטן פֿון טראַקטאַט, קענען באַדראָהט ווערן זייערע [illegible] אינטערעסען.

שטעהענדיג אויף אַזאַ שטאַנדפּונקט, [illegible] די יודישע פּאַרלאַמענטאַרישע [illegible] שטעהערשאַפֿט אויפֿ'ן אמת'ן מלוכה־שטאַנדפּונקט.

אויב עס זענען פֿאַראַן אין דער יודישער „קאָלאָ" חילוקי־דעות, טראָגן זיי נישט קיין פּרינציפּיעלן כאַראַקטער, [illegible] זיי זענען נוגע באַזונדערע לויפֿענדע ענינים, ווארום די באַציהונג צו [illegible] געגעבענער רעגירונג קען מען [illegible] באַטראַכטן אַלס אַ פּרינציפּיעלע [illegible]. דאָס איז אָפּהענגיג אויסשליסליך [illegible] דער שטעלונג, וועלכע די געגעבענע [illegible] רעגירונג פֿאַרנעהמט בנוגע דער יודען [illegible].

די איצטיגע רעגירונג האָט אין פֿער[illegible] מאָמענטן פֿון איהר עקזיסטענץ [illegible] זיך [illegible] שטענדיג גלייך צו [illegible] פֿאָדערונגען.

נאָך דער מאַי־איבערקעהרעניש זענען [illegible] טאַקי געווען די, און דאָס איז [illegible] הויפּטזעכליך די דעפּוטאַטען פֿון [illegible] זיינעם קאָנגרעס־פּוילען, וועלכע האָבן [illegible] אויפֿגענומען די רעגירונגס־[illegible] און דעם אָנזאָג פֿון אַן ענדע [illegible] אין פּאָליטישן קורס, ווייל מיר [illegible] נעגלויבט, אַז עס וועט קומען [illegible] ראַדיקאַלע ענדערונג אין באַצוג צו די [illegible]

עס רופֿט פּשוט אַרויס איראָניע דער פֿאַקט, וואָס גראָד די עלעמענטען, וועלכע האָבן דאַן פֿאַרנומען די פֿיינדליכסטע שטעלונג בנוגע דער איבערקעהרעניש פֿון מאַרשאַל פּילסודסקי, האָבן זיך איצט אָפּגעזאָגט אַפֿילו דאָס רעכט פֿון אַ וועלכע־ר עס איז קריטיק.

שטעהענדיג אויפֿ'ן יסוד — זאָגט ווייטער דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט — פֿון אַ קלאָר אָנגעצייכנט'ן יודיש נאַציאָנאַלן פּראָגראַם, זעהען מיר דאָך נישט קיין פֿאַנאַטיקער פֿון סיסטעמען. מיר האָבן דאָס שוין איינמאָל באַוויזן אויך ביי די פֿריהערדיגע רעגירונגען. אַלענפֿאַלס איז קלאָר, אַז די רעגירונג, וואָס זוכט מכח אינטערעסען אַ גרויסן טייל פֿון דער באַפֿעלקערונג, מוז ערמעגליכן דעם דאָזיגן טייל צו פֿערנעהמען אַ געהעריגע שטעלונג.

אין דער פּאָליטיק איבער מוז מען זיך רעכענען מיט מצבים. דאָס זענונגען דאָ נישט באַוויזן דבחות... דאָס לעבען אין אַן אומצווייבאַרקייט פֿון קאַמפֿען. ווער עס קעמפֿט נישט, דער וועט גאָר נישט דערגרייכן.

די געשיכטע ווייס נישט פֿון קיין פֿאַל, אַז מ'זאָל בעקומען רעכט אַלס מתנה. איבעריגענס, וואָס איז שייך די אַקטועלע פּוילישע באַציהונגען, עגזיסטירט דאָך די איצטיגע פּוילישע רעגירונג אַ דאַנק דעם קאַמף.

פֿאַרשטעהט זיך, אַז דער קאַמף, וואָס די יודישע פֿאַרשטעהערשאַפֿט מוז פֿיהרן, קען זיין נאָר אַ פּאַרלאַמענטאַרישער. עס גיהט נעמליך, דערין. אַז די פּוילישע געזעלשאַפֿט דאַרף פֿאַרשטעהן און אָנערקענען די דאָזיגע רעכט צום קאַמף און נישט פֿאָדערן פֿון אונז, אַז מיר זאָלען ווערן אַן אָביעקט, וואָס איז אָנגעוויזן אויפֿ'ן חסד אָדער אומ־חסד — אָהן רעכט צו זאָגן אַן אייגענע מיינונג.

אויף דער פֿראַגע, צי די יודישע רעפּרעזענטאַנץ וואַרפֿט פֿאָר די רעגירונג, אַז זי פֿיהרט אַ ספּעציעלע אַנטיסעמיטישע פּאָליטיק, האָט דעפּ. ראָזענבלאַט געענטפֿערט. כ'שטעל נישט פֿאָר, אַז אין דעם, וועגן וואָס כ'וועל רעדען זאָל זיך אַרויסווייזן אַ ספּעציעלער אַנטיסעמיטישער סיסטעם. כ'מוז זיך אָבער האַלטן אין דעם וואָס כ'האָב פֿריהער געזאָגט, אַז פֿאַר אונז דעצידירען פֿאַקטען, און אָט וואָס די פֿאַקטען זאָגען:

אויף דער לעצטער זיצונג פֿון דער בודזשעט־קאָמיסיע איז אַרויסגעקומען פֿאַר דער עפֿענטליכקייט אַ ענין, וואָס איז אונדערלאַזבאַר אין אַ מלוכה מיט אַ רעכטליכער אָרדנונג. דאָס איז דער ענין וואָס איז איצט שוין פּאָפּולער מכח דעם ביולעטין, וואָס דאָס אויסערן־מיניסטעריום האָט פֿאַרשפּרייט אין דער אויסלענדישע פּרעסע וועגן דער יודען־פֿראַגע אין פּוילען. אין דעם דאָזיגן ביולעטין ווערן די יודען צוטיילט אין קאָמוניסטען, וואָס זענען שונאים פֿון דער מלוכה און ציוניסטען... וועלכע זענען אויך נעגער פֿון דער פּוילישער מלוכה'שאַפֿט. און אַלע יודען צוזאַמענגענומען האָט מען פֿאַרגעשטעלט אַלס פּאַראַזיטען.

עס איז אויך כאַראַקטעריסטיש דער רעגירונגס־פֿאַרשלאַג וועגן די פֿאַכטער, וואָס די רעגירונג האָט זיך באַמיהט געגען חילען פֿון דער מעהרהייט פֿון דער קאָמיסיע [illegible] איהר אויסבעסערונג, וועלכע איז אויסען געווען צו באַגרענעצען די רעכט פֿון דער יודישער באַפֿעלקערונג.

וואָס שייך דעם לעצטען ענין האָט די רעגירונג צום גליק זיך באַצייטענס אַרומגעזעהן און צוריקגעצויגען איהר אויסבעסערונג. אָבער בלויז דאָס, וואָס אַזאַ אויסבעסערונג האָט געקענט אַריינגעטראָגן ווערן און די הינטער־קוליסען אומשטענדען, וואָס האָבן אַ שייכות צו דעם ענין, זענען ווייטער זעהר כאַראַקטעריסטיש.

ז"ש.

יודישע נייעס.

72־יעהריגער געבורטס־טאָג פֿון לואי מאַרשאַל

נ י ו ־ י אָ ר ק. (ימא) די טעג האָט דער באַקאַנטער יודיש־געזעלשאַפֿטלי־כער טוער און פּרעזידענט פֿון יודיש־אַמעריקאַנישען קאָמיטעט לואי מאַר־שאַל געפּייערט זיין 72־יעהריגען גע־בורטס־טאָג.

לואי מאַרשאַל געהערט צו די בעסטע אַדוואָקאַטען און זאַכקענער פֿון מלוכה־רעכט אין אַמעריקאַ. אין משך פֿון פֿיל יאָהרען נעמט ער אַ זעהר אַקטיווען אַנ־טייל אין יודישען געזעלשאַפֿטליכען לע־בען און איז געווען די פֿיהרענדע פּער־זענליכקייט מצד די אַמעריקאַנער נישט ציוניסטען בעת'ן שליסען דעם אָפּמאַך מיט די ציוניסטען וועגן אַ געמיינזאַ־מער אַרבייט פֿאַר'ן ארץ־ישראל־אויפֿ־בוי.

אַנטי־יודישע באָיקאָט־פּראָ־פּאַגאַנדע אין דייטשלאַנד

ב ע ר ל י ן. (ימא) די נאַציאָנאַל־סאָ־ציאַליסטען האָבן אין קעלן אויסגעהאַנ־גען אין איניגע ערטער טראַנספּאַרען־טען מיט אויפֿשריפֿטען: „די יודען זע־נען אונזער אומגליק". לויט דער פֿער־אָרדנונג פֿון דער פּאָליציי זענען די פּלאַקאַטען באַזייטיגט געוואָרען. גלייכ־צייטיג פֿיהרט די ליפּציגער צייטונג „דער דייטשע שטאַאַט" אַ העסליכע אַנ־טי־יודישע באָיקאָט־פּראָפּאַגאַנדע, פּרו־בענדיג אויסצומיידען יעדעס יודישע געשעפֿט.

קופּאָן № 189
אויף אומזיסטע יודישע עצות.
דער באַזיצער פֿון'ם דאָזיגען קופּאָן קען באַקומען אומזיסטע יורידישע עצות דורכ'ן יורי־קאָנסול פֿון אונזער רעדאַקציע.
גילטיג היינט מיטוואָך,
דעם 19. דעצעמבער פֿון 8—9 אָוו.

ווערטער און מעשים, הבטחות און ווירקליכקייט

(אַ בריף פֿון קאָוונע, ספּעציעל פֿאַר'ן „לאָדזשער טאַגעבלאַט") — פֿון מ. בורינס

פֿאַר די לעצטע 10 יאָהר, זייט ליטע איז געוואָרען אַ זעלבסטשטענדיגע מלוכה, האָבן די ליטווישע יודען שוין איבער־געלעבט פֿערשידענע שווערע צייטען. מיר האָבן שוין געהאַט אין ליטע אייניגע געלד־אינפֿלאַציעס, וואָס האָבן פֿעראָרימט די באַפֿעלקערונג, און אין דער ערשטער רייהע, פֿאַרשטעהט זיך, דעם האַנדעלס־קלאַס — דעם יוד. צו די עקאָנאָמישע קריזיסען, האָבן מיר נאָך איבערגעלעבט אַ ביטערע ענטוי־שונג. ווען מען האָט צושטערט יעדען סימן פֿון דער יודישער אויטאָנאָמיע. מיר האָבן אויך שוין מעהרערע מאָל איבערגעלעבט גרעסערע און קלע־נערע פּאָגראָמען אויף יודען. הכלל, אינ'ם באַלאַנס פֿון דער יודישער גע־שיכטע אין ליטע פֿאַר די לעצטע 10 יאָהר געפֿינט מען צווישען דעם ביסעל נחת אַ רעכט ביסעל צרות און ליי־דען.

דער איצטיגער שווערער עקאָנאָמישער מצב פֿון די ליטווישע יודען, האָבען גע־שפּילט אַ געוויסע ראָלע אויך אויסער־ליכע טעמים, איז ערשטער רייהע, דאָס היינ־יעהריגע אומגעראָטעניש אין לאַנד, וואָס דראָהט פּשוט מיט אַ הונגער. צוליב דעם אומגעראָטעניש האָט די רעגירונג זיך געמוזט נישט נאָר [illegible] פֿון איינמאָהנע שטייערן ביי די פּויערים, נאָר, אומגעקעהרט, צו באַשטימען גרויסע סומען, פּדי צו שטיצען די גאָליטענע[illegible], די מלוכה־קאַסע איז אָבער פּוסט, דער בראַנישער פּאַסיווער האַנדעלס־באַלאַנס מאַכט אַ תּל פֿון די וואַלוטע־רעזערווען, הונדערטער טויזענדער פּויערים וואַרטען אויף שטיצע אין דער פּועל־יוצא איז, ווי תמיד, אַז דער שטייער־לעזונג איז

דער — יוד, דער האַנדעל, וועלכער ליגט ס'רוב אין יודישע הענד, איז פּשוט אָפּגעשטאַרבען. דער הויפּט־קונה, דער פּויער, פֿאַרשטעהט זיך, אַז ער האָט אַ שטי־קעל ברויט און וועגען מאַכען, וועלכע עס איז קניות טראַכט ער אַפֿילו נישט. געהען דעריבער די יודישע קרעמער אַרום פֿאַר חושכ'טע און מאַטערן זיך מיט די לעצטע כּחות.

זעלבסטפֿערשטענדליך, אַז ביי אַזאַ עקאָנאָמישען חורבן און פֿינסטערע פּערס־פּעקטיוועי קען נישט זיין קיין רייד, וועגען וועלכער עס איז געזעלשאַפֿטלי־כער טעטיגקייט, וועגען שטיצען די אַי־בּ רגעבל בענע יודישע מוסדות, וועלכע זשיפּען נאָך בכי־אומרש'ט. שטעהט דאָס ליטווישע יודענטום פֿערצווייפֿעלט און מען דערמאָנט זיך די פֿערגאַנגענע יאָה־רען, ווען מען האָט געהאַט כאָטש אַ האָפֿנונג, אַז די צרות זענען צייטווייליגע, פֿערבייגעהענדע. אַ מאָל האָט דאָך דער גלויבען אין אַ בעסערע צוקונפֿט זיך טאַקע באַרעכטיגט: קוים האָט נאָר אַ בלאַז געטאָן אַ פֿרייערער ווינטעל. אַ פּראָגרעסיווערע שטימונג, ווי די יודישע לאַגע פֿליגט זיך פֿערבעסערן, ווי אַ טייל צו־ות פֿלעגען באַזייטיגט ווערן.

גאַנץ אַנדערש איז די לאַגע איצט. קענענדיג די פֿערהעלטנישען אין לאַנד, איז נישטאָ קיין אויסזיכט, אויף וועלכע עס איז פּאָליטישע ענדערונגען. די היי־טיגע דיקטאַטאָרישע רעגירונג האַלט זיך פֿעסט ביי דער מאַכט און עס איז נישטאָ אין לאַנד אַזאַ קראַפֿט, וואָס זאָל איהר קענען באַזייטיגען. עס בלייבט דעריבער נאָר די איינציגע האָפֿנונג: אפֿשר וועט די רעגירונג, בעסער געזאָגט, דער פּרעמיער־מיניסטער, פּראָפֿעסאָר וואַלדע־מאַראַס, ענדערן די פּאָליטיק בנוגע יו־דען. און אין דעם פּרט פּאַסירט ביי אונז אויסערליכע זאַכען. מיר קענען באַין אופֿן נישט צונויפֿפּאַסען ווערטער מיט מעשים, הבטחות מיט פֿאַקטען.

שוין באַלד אַ האַלב יאָהר, ווי די הכסטע מלוכה־פֿיהרער אין ליטע, אָנ־הויבענדיג פֿון מלוכה־פּרעזידענט ביז אַ לעצטע אַפֿיציר, האָבען אָנגעהויבען זיך חנ'דלען צו יודען. ביי יעדער געלע־גענהייט געפֿינט מען פֿאַר נויטיג צו מאַ־כען אַ קאָמפּלימענט, אַ חניפֿה, די ליט־ווישע יודען, מען דערמאָנט דעם לעצ־טען פֿערגאַנגענעם עבר, ווען די ליטווי־שע יודען האָבען אַקטיוו אַנטייל גענו־מען אין דער ווידער־אויפֿלעבונג פֿון ליטע. מען זינגט דערביי תהלות ותשבחות אויס'ן אַדרעס פֿון די יודען. מע זאָגט צו הרים וגבעות. די אָפֿיציעלע פּרעסע צעלעגט עס באַבעדעם אויף טעלערלעך און — דערמיט באַנוגענט מען זיך.

אַלס אילוסטראַציע איז גענוג צו ברענגען אייניגע פֿאַקטען: קאָוונע מיט איהרע 35 טויזענט יודען, האָט נישט קיין יודיש טעאַטער, ווייל עס פֿעהלען אַרטיסטישע קרעפֿטען. קומען יודישע כ"ל־טוער צום פּרעמיער וואַלדעמאַראַס בעטען ערלויבען קומען קיין ליטע איי־ניגע יודישע אַרטיסטען פֿון אויסלאַנד, ענטפֿערט וואַלדעמאַראַס:

הכל־הכל, אַזאַ קליינינקייט? איך ער־לויב אייך ברענגען יודישע אַרטיסטען אַפֿילו פֿון פּוילען (קיין פּוילישער בירגער טאָר נישט איבערשרייטן די ליט־ווישע גרעניץ), נאָך מעהר: פּראָפֿעסאָר וואַלדעמאַראַס איז מבטיח, אַז מען וועט געבען דעם יודישען טעאַטער אַ רעגי־רונגס־סובסידיע.

די דעלעגאַציע פֿערלאָזט דעם פּרע־מיער פֿול מיט האָפֿנונגען. די הבטחה וועגען אַ סובסידיע אימפּאָנירט אַלעמען. קיין איין ביז־איצטיגע רעגירונג, אַפֿילו די סאַמע פּראָגרעסיווסטע, האָט דאָס נישט געטון.

ווי גרויס איז אָבער די ענטוישונג, ווען מען קומט אין אינערן־מיניסטעריום בעטען אַ וויזע פֿאַר 3 יודישע אַרטיס־טען פֿון באַפֿריינדעטען לעטלאַנד און דער באַאַמטער ענטפֿערט פּרעך: יודישע אַרטיסטען, אַ יודישער טעאַטער? די יודען קענען געהן אין ליטווישען טעאַטער... קיין אַרטיסטען האָט מען, פֿאַרשטעהט זיך, נישט אַריינגעלאָזען און די איניגע אַרטיגע יודישע אַרטיסטען געהען אויס פֿון הונגער.

אַ צווייטער פֿאַקט: די ליטווישע אַרמעע פֿייערט דעם 10־יעהריגען יובי־ליי פֿון איהר ענטשטעהונג. טויזענדער יודישע געוועזענע פֿרייוויליגע און סאָל־דאַטען נעמען אַנ'אַקטיווען אַנטייל אין די פֿייערונגען. עס ווערט איינגעאָרדנעט אַ באַל פֿון די יודישע רעזערוויסטען. דער פּרעמיער־מיניסטער, פּראָפֿעסאָר וואַלדעמאַראַס, מיניסטאָרען, גענעראַלען קומען אויפֿ'ן באַל, זיי האַלטען רעדעס און לויבען שטאַרק די יודישע איבער־געבענהייט צום פֿאָטערלאַנד. צו די פֿערזאַמעלטע ווענדען זיי זיך אַלע מיט'ן אויסדרוק „ברידער, יודען"! בראַוואָ. וואַל־דעמאַראַס דעקלאַרירט, אַז די יודישע זאָרגען זענען אויך די זאָרגען פֿון דער היינטיגער רעגירונג, אַז נאָך ארץ־ישראל איז ליטע אַ צווייטע היים פֿאַר יודען א. א. וו.

דאַכט זיך, גוט, בעסער דאַרף מען גאָרנישט. ווייסען מיר אָבער, אַז צווישען די געוועזענע יודישע סאָלדאַטען זענען פֿערהאַן פֿיל, וועלכע ווערען אַרויס־געשיקט פֿון לאַנד, מחמת זיי זענען נישט ביכולת צוצושטעלען מעטריקעס, אַז זיי זענען באמת געבוירען אין ליטע, צווישען די פֿער'משפּט'ע אַרויסגעשיקטע צו ווערען געפֿינען זיך אַפֿילו אינוואַלי־דען, יודען, וואָס האָבען זייער בלוט פֿערגאָסען אין קאַמף פֿאַר ליטע'ס באַ־פֿרייאונג.

נאָך אַ פֿאַקט: דער יודישער שפּיטאָל אין קאָוונע. וואָס באַדינט קראַנקע פֿון גאַנץ ליטע, אָהן אונטערשייד פֿון גלויבען (דער איינציגער שפּיטאָל אין ליטע פֿאַר אָנשטעקענדע קראַנקהייטען) האַלט זיך ביים שליסען, די יודישע געזעל־שאַפֿט איז נישט אימשטאַנד דעם שפּי־טאָל אויסצוהאַלטען. קומט מען צום פּרעמיער בעטען העלפֿען פֿאַר דער וויכ־טיגער אַנשטאַלט, וועלכע איז נאָך געבליבען ביי יודען. פּראָפֿעסאָר וואַלדע־מאַראַס ערקלערט, אַז די רעגירונג וועט דעם שפּיטאָל געבען אַ סובסידיע אין

(ענדע—זייט 4)

צי וועט דער פּרינץ פֿון וועלס איבערנעמען דעם ענגלישען טראָן?

דראַמאַטישע סצענע, ווען דער קראַנקער קעניג האָט באַגריסט דעם קרוינפּרינץ

(אַ בריף פֿון לאָנדאָן)

מיט'ן מאָמענט, ווען עס איז באַוואוסט געוואָרען, אַז דער קעניג איז ערנסט קראַנק, האָט מען אין די פּאָליטישע און אין געזעלשאַפֿטליכע קרייזען פֿון ענג־לאַנד גענומען רעדען וועגען דעם טראָהנ־פֿאָלגער, וועגען דעם פּאָפּולערען פּרינץ אָף וועלס.

עס האָבען שוין פֿון לאַנג זיך גע־טראָגען קלאַנגען איבער'ן לאַנד, אַז דער פּרינץ אָף וועלס האָט נישט בדעה איבערצונעהמען די קעניגליכע מאַכט און ווערען דער הערשער פֿון דער גרויסער בריטישער אימפּעריע. די דאָ־זיגע קלאַנגען האָבען אָבער נישט גע־האַט קיין באַדייטונג און ווירקונג, כּל־זמן דער קעניג איז געווען געזונד. איצט אָבער, ווען די פֿראַגע איז אַקטו־על, ווען אַ ליאַדע טאָג קען דער קעניג דזשאָרדזש דער 5־טער זיך שיידען מיט דער וועלט, האָט מען די פֿראַגע וועגען קרוינפּרינץ גענומען ערנסט באַהאַנדלען און די גאַנצע עפֿענטליכע מיינונג אין ענגלאַנד וואַרט מיט שפּאַנונג אויף יע־דער ידיעה, צי ערקלערונגען, וואָס זאָל אויפֿקלערען דעם ענין.

אַזעלכע ערקלערונגען, אמת נישט־אָפֿיציעלע ווערען געגעבען טאָג־טעגליך מצד די מאַסגעבענדע פּאָליטישע קריי־זען. די דאָזיגע ערקלערונגען האָבען דעם צוועק אָפּצולייקענען די קלאַנגען, אַז דער פּרינץ אָף וועלס האָט זיך אָפּ־געזאָגט פֿון טראָהן.

כמעט אַלע איינפֿלוסרייכע ענגלישע מלוכה־מענער און פּאָליטיקער ערקלע־רען, אַז דער פּרינץ אָף וועלס איז ראוי צו טראָגען די קרוין פֿון דער קעניגין וויקטאָריאַ און אַז ער וועט עס טאַקי זיין דער קעניג פֿון ענגלאַנד.

אין די געזעלשאַפֿטליכע קרייזען שמועסט מען אָבער גאַנץ אַנדערש. מ'זאָגט, נעמליך, אַז דער קרוינפּרינץ גרייט זיך כּלל נישט איבערצונעהמען די קרוין און אַז אַפֿילו די קעניגליכע פֿאַמיליע אַליין וועט נישט צולאָזען דערצו, אַז דער פּרינץ אָף וועלס, וועל־כער איז נאָך אַ בחור זאָל ווערען דער הערשער פֿון ענגלאַנד.

דער קרוינפּרינץ גופֿא ווייס גאַנץ גוט דערפֿון, אַז כּל־זמן ער וועט נישט חתונה האָבען מיט קיין פּירשטין, וועט מען איהם נישט צולאָזען צום טראָהן. אָבער נישט קוקענדיג דערויף, ווייל ער נישט חתונה האָבען מיט אַ פּירשטין פֿון קעניגליכען שטאַם. זיין יונגערער ברודער, דער פּרינץ יאָרק האָט שוין יאָ חתונה געהאַט, אָבער נישט מיט קיין פּירשטין. זיין פֿרויאַן קען דעריבער אויך נישט קומען אין באַטראַכט אַלס דער יורש פֿון קעניגליכען טראָהן. צו־ליב דעם טאַקי, שמועסט מען, אַז עס איז גאַנץ מעגליך, אַז אין ענגלאַנד זאָל נאָכ'ן טויט פֿון קעניג איינגעפֿיהרט ווערען אַ רעגענטען־ראַט.

אַלס רעגענט, אָדער רעגענטין קומט אין באַטראַכט די קעניגין מאַריאַ, די פֿרוי פֿון דזשאָרדזש דעם 5־טען.

די קעניגין איז שוין איינמאָל געזע־סען אין רעגענטען־ראַט. דאָס איז גע־ווען אין דער מלחמה־צייט, ווען דער קעניג געאָרג איז פֿאַרוואונדעט געוואָ־רען בעת אַן אויטאָ־קאַטאַסטראָפֿע. אויך איצט אין משך פֿון קעניגס קראַנקהייט געהער די קעניגין מאַריאַ צוזאַמען מיט איהר זוהן פּרינץ יאָרק און דעם פּרע־מיער באַלדווין צום רעגענטען־ראַט.

אַלענפֿאַלס איז דער ענין נאָך ווייט נישט אויפֿגעקלערט, און דאָס איז די סיבה פֿאַרוואָס גאַנץ ענגלאַנד האָט אָפּ־געוואַרט מיט אַזאַ אונגעדולד דאָס אָנ־קומען פֿון קרוינפּרינץ, וועלכער האָט זיך געפֿונען אויף אַ רייזע אין אינדיען, בעת זיין פֿאָטער איז קראַנק געוואָרען.

ווי באַוואוסט, האָט דער פּרינץ אָף וועלס, דערוויסענדיג זיך וועגען פֿאָ־טערס קראַנקהייט, איבערגעריסען זיין רייזע און זיך אומגעקעהרט קיין לאָנ־דאָן. די צוריקרייזע פֿון קרוינפּרינץ איז צוגעגאַנגען אַ סך שנעלער, ווי מ'האָט גערעכענט. ער האָט פּשוט געשלאָגען דעם רעקאָרד פֿון שנעל פֿאָהרען. אין לאָנדאָן האָט מען אויף דעם וואונש פֿון קרוינפּרינץ איהם נישט איינגעאָרדענט קיין שום קבלת פּנים. שטיל איז גע־ווען זיין אָנקומען אין דער רעזידענץ פֿון ענגלאַנד, וואו עס ליגט אַ שווער קראַנקער זיין פֿאָטער, דער קעניג.

נישט קוקענדיג אָבער אויף זיין שטי־לען אָנקומען האָט גאַנץ לאָנדאָן גע־וואוסט, אַז מיט זיין אָנקומען וועט דע־צידירט ווערען דער גורל פֿון ענגלישען טראָהן און צעהנדליגער טויזענדער ענגלענדער האָבען איהם אָפּגעוואַרט ביים קעניגליכען שלאָס, וואו ער איז אָנגעקומען פֿון דער באַהן אין דער באַ־גלייטונג פֿון פּרעמיער־מיניסטער.

מיט נישט קיין קלענערען אונגעדולד איז דער קרוינפּרינץ ערוואַרט געוואָרען דורך דער קעניגליכער משפּחה און באַ־זונדערס פֿון קעניג גיאָרג, וועלכער האָט געוואָלט זעהן זיין עלטסטען זוהן, אין אַזעלכע שווערע און דעצידירענדע פֿאַר איהם טעג.

הגם קיינער איז נישט געווען אַנווע־זענד ביי דער באַגעגעניש פֿון קרוינ־פּרינץ מיט זיין שווער קראַנקען פֿאָטער, דאָך האָבען פֿיפֿיגע זשורנאַליסטען באַ־וויזען צו באַקומען באַגלויבטע אינפֿאָר־מאַציעס וועגען דער דראַמאַטישער סצע־נע, וואָס האָט זיך אָפּגעשפּילט אין קע־ניגליכען הויז, ווען דער קרוינפּרינץ איז אַהין אָנגעקומען.

צו־ערשט האָט דער קרוינפּרינץ זיך באַגריסט מיט דער מוטער, אויך די דאָ־זיגע באַגריסונג איז געווען נישט אָרים אין דראַמאַטישע מאָמענטען. די קעני־גין האָט אומאַרעמט איהר עלטסטען זוהן און מיט אַלע כּוחות זיך באַמיהט צו דערשטיקען די טרעהרען, וואָס האָ־בען זיך באַוויזען אין די אויגען. שפּע־טער האָט דער פּרינץ זיך באַגריסט מיט דער גאַנצער משפּחה און אויף דער ערלויבניש פֿון די דאָקטוירים איז ער אַריינגעגאַנגען מיט שטילע טריט און קלאַפּענדיג האַרץ אין דעם צימער, וואו עס ליגט זיין קראַנקער פֿאָטער. דער קעניג, וועלכער האָט געוואוסט, אַז דער קרוינפּרינץ געפֿינט זיך אויפֿ'ן וועג קיין לאָנדאָן, אָבער ער האָט נישט געוואוסט, אַז ער איז שוין אָנגעקומען, האָט זעהענדיג ביי זיין בעט זיין זוהן, ברייט פֿונאַנדערגעעפֿענט די האַלבע פֿערמאַכטע אויגן און איהם לאַנג אָנגעקוקט. אין דעם דאָזיגען בליק איז געלעגען אַזוי פֿיל ליבע, צער און האָפֿנונג, אַז דער קרוינפּרינץ האָט זיך געמוזט אַוועק־דרעהען אין אַ זייט, כּדי דער פֿאָטער זאָל נישט באַמערקען זיינע טרעהרען. ווי ערשטוינט איז ער אָבער געוואָרען זעהענדיג, אַז אויך אויפֿ'ן פֿאָטער'ס אויסגעבלייכטע באַקען, קייקלען זיך טרעהרען. זיי האָבען ווייניג גערעדט צווישען זיך. אָבער מיט די בליקען האָ־בען זיי זיך אַלץ איבערגעגעבען, אַלץ דערצעהלט. נישט אומזיסט זאָגט די ענגלישע פּרעסע, אַז די באַגעגעניש פֿון קעניג מיט'ן זוהן וועט פֿאַרצייכענט ווע־רען אין דער ענגלישער געשיכטע אַלס איינע פֿון די ריהרענדסטע מאָמענטען, וואָס געקרוינטע קעפּ לעבען איבער.

לאדזשער כראניק.

צוגאב-קאנטראל-פערזאמלונגען

הײַנט 9 פריה דארפען זיך שטעלען צו די צוגאב קאנטראל-פערזאמלונגען אין לאקאל פון פ. ק. או. אויף נײַע טארגאַ זע 81 די מאנסלײַט פון די יאהרגענג 1887, 1888, 1890 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901 און 1903, וואס האבען זיך ביז איצט צוליב וועלכע ס'איז סבות צו די קאנטראל-פערזאמלונגען נישט געשטעלט.

נאכט-דיזשורען אין די אפטייקען.

הײַנט דיזשורירען פאלגענדע אפטײַקן מ. ליפּיעץ פעטריקאווער 193, מ. מו-לער פעטריקאווער 46, גראשלאווסקי קאנסטאנטינער 15. פערעלמאן צגערזש-סקא 64, גיעווארצאווסקי אלעקסאנדר ראווסקא 37, יאנקעלעוויטש אלטער מארק 9.

פּיראָוואַנדעטשער

סעקרעטאר פון די קלאסען-פעראײַנען שוין געפונען

(§) ווי בעקאנט איז דער סעקרעטאר פון די קלאסען-פעראײַנען ה' וואל-משאק בעפאלען געווארען פון די פּראַ-קעס אין ווארשא און בעקומען שווערע וואונדען. עטליכע וואכען איז ער גע-לעגען געצווונגען זיך צו היילען בײַ דאק-טוירים. נעכטען האט ה' וואלמשאק זיך שוין געפיהלט אזויפיל בעסער, אז ער האט זיך געשטעלט צו דער ארבײַט.

ראמאנטיש ווײַבעל, אנ'אשת-איש'ניצע

האט חתונה א צווייטען מאל, נישט גט'ענדיג זיך מיט'ן מאן

(ג) שמואל יונה פעדערמאן, א גע-בוירענער אין כמיעלניק, האט יאהרענ-לאנג געוואוינט מיט א פרוי שײַנדעל. באלד נאך דער חתונה האט דאס ווײַבעל ארויסגעוויזען א שטארקען טעמ-פעראמענט צו . . פרעמדע מענער. נישט-ווי, נישט-וועו איז זי פערשוואונדען פון דער היים.

מחמת ליבשאפט צו דער פרוי, האט דער מאן אראפּגעשלינגען א סך זויערע עפּעלעך. ער האט גערעכענט, אז סוף כל סוף וועט זי זיך פערבעסערן. אבער דאס שעהנע שײַנדעלע איז נישט בע-סער געווארען. פערקעהרט, זי האט פערלוירען דעם קאפ פון דעם גוטס, וואס דער מאן האט איהר פערשאפט. מיטאמאל איז זי נעלם-געווארען פון דער היים, ארומגעשלעפט זיך ערגיץ, ביז דער מאן האט ענדליך זיך דער-וואוסט, אז זײַן ווײַב האט זיך פער-פלאנטערט אין א מאוס'ען ראמאן מיט א שארלאטאן און ער האט זי אפּגע'גט. ערשט איצט האט זיך שײַנדעלע געכאפּט, אז עס האלט מיט איהר שמאל. אז בײַ איהר קאכאנעק איז זי נאר א שפּיעלכל. האט זי געשיקט שטאפּעטען צום גע-וועזענעם מאן, ער זאל זי צוריק ארײַנ-לאזען, זי וועט שוין זײַן גוט און פרום.

שמואל יונה'ס הארץ איז געווארען געריהרט, איז מרוצה-געווארען ווידער-זמאל חתונה-צוהאבען מיט איהר, ווײַל דאס דאס איז, איבעריגענס געוועזען זײַן טרוים פון פריהער. אהן איהר האט ער נישט געקענט לעבען. זי האט ווידער אנגעהויבען „פיהרען וועלטען" און זיך ווידער פערפלאנטערט אין א ראמאנטי-שער אוואנטורע.

דעם לעצטען זומער האט שײַנדעלע זיך בעגעגענט אין לאדז מיט א קינס-קער פעלדשער, א יונגער אלמן. בײַדע האבען זיך א פּאר מאל בעגעגענט, געהאט ראנדקעס, דער סוף איז געווען — זי האט זיך ענטשלאסען חתונה-צוהאבען מיט'ן פעלדשער.

דער ערשטער שריט איז געווען, וואס די לײַכטזיניגע יודינע, וועלכע האט שוין א 18-יעהריגען זוהן, האט ווידער פערלאזען איהר מאן. שמואל יונה דער-וויסענדיג זיך וועגען דעם פאל, איז פאר עגמת-נפש אוועק אין דער וועלט ארײַן ... מען ווייסט נישט, וואו זײַן געבײַן געפינט זיך. אין דער משפחה שרעקט מען זיך, אז דער מענש זאל חלילה נישט האבען בעגאנגען זעלבסט-מארד פון פערצווייפלונג.

איצט שטעלט זיך ארויס, אז די אשת-איש'ניצע האט חתונה געהאט מיט דעם פעלדשער און זי וואוינט מיט איהם אין קינסק. דערבײַ האט זי זיך בענוצט מיט דעם גט-צעטעל, וואס זי האט פאר דער מלחמה ארויסגעקריגען אויפ'ן גט מיט איהר מאן, מיט וועלכען זי האט נאכדעם ווידער חתונה-געהאט.

דער לאדזער ראבינאט האט וועגען דעם מיטגעטײַלט דעם קינסקער רב. דער היגער ועד הרבנים זוכט איצט שמואל יונה פעדערמאנ'ען, אז ער זאל אפּ'גט'ן די פרוי, מיט וועלכע ער טאר שוין מעהר נישט וואוינען.

בודזשעט-בעראטונג פון די סאציא-ליסטישע פראקציעס

(פ) עהערנעכטען איז פארגעקומען א בעראטונג פון אלע סאציאליסטישע ראטמענער פון פ.פ.ס., דײַטשע אײַבײַטס פארטײַ, בונד און לינקע פועלי-ציון, אויף וועלכער עס איז ארומגערעדט גע-ווארען די פראגען וועגען שטאטישען בודזשעט, וואס וועט בקרוב בעטראכט ווערען אין שטאט-ראט.

ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען דער פלאן פון די בודזשעט-דעבאטען און א רײַה אנדערע פראגען, וואס וועלען בע-טראכט ווערען אויף די זיצונגען פון שטאט-ראט נאך די פעריען.

יודישער טעאטער אין פילהארמאניע זאל — נארוטאוויטש 20 —

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעץ

מיט'ן אנטייל פון די ליבלינגס-ארטיסטען **באריסאווא, ראבינאוויטש**

און די בעקאנטע פרימא דאנא **נאדיא קארעני**

הײַנט מיטוואך 9 אווענט

גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 1 ביז 2.50

קומט אלע הײַנט זעהען אײַער ליבלינג

נוצט אויס די געלעגנהייט. נאר איין מאל!

וועט הײַנט אויפטרעטען דער ליבלינג-קאמיקער פון לאדז

א. פאלאקאוו

אין די הערליכע אפערעטע

„חלומות פון ליבע"

אין 3 אקטען מיט 25 נומערן געזאנג און טענץ, פון ליליען רעזשיסירט פון ל. ראבינאוויטש. ראל בײַם שטאלצער א. פאלאקאוו.

מארגן דאנערשטאג 9 אווענט קומט פאר די פײַערליכע פרעמיערע

הערצער צו פערקויפען

פון בעוואוסטען שרײַבער ל. מלאך, רעזשיסירט פון י. ראקאוו.

געשוויערם לעזיך אין מארגענדיגען אנאנס.

אין אלע פיעסען נעמען אנטייל לויט א. ב. פרויען: בעזמאן, באריסאווא, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קאמפאניעץ. מענער: אריעל, אײַזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאטסיוו, נײַהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.

אדמיניסט.—מ. ארנוואלד. מוזיקאלישע לײַט.: ל. זעלמאן.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פילהארמאניע.

קהלה בעשטימט ווערטליכע דירעקציע

פיהרען רבנים-וואהלען אין לאדז

עס וועט שוין אנגעהויבען דער קאנדידאט

(ג) די לאדזשער יודישע קהלה האט נעכטען דערהאלטען א טעלעפאנישע מיט-טײַלונג פון דער וואיעוואדזטווע, אז אין זין פון א ספּעציעלער ערלויבניש פון מי-ניסטעריום פאר רעליגיעזע ענינים און פּאלקס-בילדונג, קען די קהלה אין לאדז שוין צוטרעטען פערזענליך א קאנ-קורס אויף א רב-הכולל פאר אונזער שטאט.

די נאהענטסטע טעג זאל שוין וועגען דעם אויסגעשריבען ווערען א קאנקורס.

גנבים באזוכען „ארבייט" אין פעטריקאווער-ראַיאָן

אין דער געגענד פון פעטריקיוו האט זיך בעוויזען א באנדע געפעהרליכע גנבים, פון וועלכע די אײַנוואוינער האבען אויסצו-שטעהן צרות צרורות.

פאריגע נאכט האט די זעלבע באנדע זיך ארײַנגעריסען אין דער וואוינונג פון יודישען הויזווירט גרשון קריט פון דארף וואלא רושקאווא און האבען צוגע'גנב'עט צירונג, מלבושים, וועש און אנדערע חפצים אין ווערט פון 8.000 זל. פאלי-צײַ איז שוין אויף די שפורען פון די גנבים.

העברעאישע סטודיע.

הײַנט דער ערשטער אויפטריט אין „וויזא"

הײַנט אווענד וועט פארקומען אין לאקאל פון „וויזא" אויף אל. קאש-משושקי 21 דער ערשטער ארויסטריט פון דער „העברעאישער סטודיע" פון וויזא, וואס געפינט זיך אונטער דער לײַ-טונג פון דער בעקאנטער ארץ-ישראל-קונסטלערין מרים בערנשטיין-כהן. דער ערשטער אויפטריט פון דער „העברע-אישער סטודיע" אין לאדז ווערט אין די העברעאישע קרײַזען פון אונזער שטאט ערווארט מיט פיל אינטערעס.

ארבייטסלאזער קען נישט עקסמיסירט ווערען,

אויב ער בעצאהלט דעם חוב.

(§) די טעג האט די געריכטס-מאכט בעקומען א מעלדונג וועגען א נײַעם אוס-טאוו, לויט וועלכען, עס ווערט מוילחײַן געענדערט דער אוסטאוו פון לאקאטאר-רען-שוץ. דער דאזיגער נײַער אוסטאוו איז ארויסגעגעבען געווארען אויפ'ן סמך פון א סיום-בעשלוס, לויט וועלכען די עקסמיסיע פון אן ארבייטסלאזען, וואס דאס געריכט האט ארויסגעגעבען וועט נישט קאנען אויסגעפיהרט ווערען אויב דער ארבייטסלאזער האט בעקומען אר-בײַט און ער צאהלט אפּ א חוב' דעם לויפענדען דירה-געלד אויף 25 פראצ. פונ'ם חוב.

צוגע'גנב'עט 44 קאסטענס זייף

(§) נעכטען בײַנאכט האבען גנבים זיך ארײַנגעקריגען אין דער זייף-פאבריק פון בעריש ראבינאוויטש אויף יודישע גאס 21, וואו זיי האבען, אויפברעכענדיג דאס שלאס פון דער ביורא ארויס-גענומען א קאסעטקע מיט 28 זל מזומן געלד און וועקסלען. דאן האבען די גנבים זיך ארײַנגעקריגען אין מגאזין, פון וואנען זיי האבען ארויסגע'גנב'עט 44 קאסטען זייף אין ווערט פון 1100 זל. נאכ'ן אויפלאדען די קאסטענס אויף א ריקשא, זענען די גנבים אנט-קומען אין אנ'אומבעקאנטער ריכטונג. פאליציי זוכט די גנבים.

פון ביכער-טיש.

די טעג איז ערשינען אין ווארשאווער פערלאג פ. גראזבארד דער ערשטער באנד שריפטען פון חיים לעווין (א. ג.) „אמאל און הײַנט". דא קומען ארײַן א רײַהע היסטארישע ערצעהלונגען און בע-ארבײַטע לעגענדעס פון נאהענטען און ווײַטערן עבר. דאס בוך לייענט זיך מיט גרויס אינטערעס.

„הינטערן פארהאנג", זכרונות און עפּיזאדען פון יודישע אקטיארען און פון יודישען טעאטער צוזאמענגעשטעלט פון זלמן זילבערצווייג. פערלאג ב. קלעצקין.

„טעאטער-זכרונות", ארטיקעל-זאמלונג, צוזאמענגעשטעלט פון זלמן זילבערצווייג. פערלאג ב. קלעצקין.

„וואס דער יודישער אקטיאר דערצעהלט", קוריאזען און אנעקדא-טען, פון זלמן זילבערצווייג. פערלאג ב. קלעצקין.

אלע דרײַ ביכער זענען א נײַעס אין דער יודישער טעאטער-ליטעראטור. מיר געפינען דא פיל טשעקאווע זכרונות און ארטיקלען פון און וועגען אקטיארען וואס זענען ווייניג אדער גארנישט בע-קאנט דעם ברייטען לעזער-עולם. ארויס געגעבען זענען די ביכער שעהן און דער פרייז איז א צוגענגליכער.

—0—

באהן-וואגאנעס

מוזען זײַן בעהייצט

(§) די באהן-דירעקציע האט בעקו-מען א פעראָרדנונג, אז אלע באהן-וואַ-גאנען, וואס נעהען ארויס פון לאדז מוזען זײַן ווי געהעריג בעהייצט.

וויזוי איהר געהט ארום די גאס,

קוקט מיט אפענע אויגען; איהר קענט בלייבען אנ'אייביגער קאליע, אדער גאר געפינען דעם טויט חיס זיך. מען זאל אין נישטן ...

ווערטער און מיזיים הב חות און ווירקליכקייט

(ענדע פון זייט 3).

דער הויך פון א פערטעל מיליאן ליט א יאהר. קומט מען פון וואלדעמאראס'ן פול מיט האפנונג דאס יודישע שפיטאל איז געראטעוועט. אין דער ארטיגער יו-דישער פרעסע פירשוויגט מען די דאזי-גע ישועה, כדי עס זאל נישט שאדען קיין עין-הרע, אדער כדי די אנטיסעמי-טען זאלען, חלילה, נישט מאכען קיין טומל...

בינו לבינו, ווארטענדיג אויף די רע-גירונגס-סובסידיע, פאסירט, אז דער קאוונער מוניציפאליטעט, וואו יודען האָ-בען נאך א שטיקעל דעה, בעשטימט פאר דעם יודישען שפיטאל א סובסידיע פון 35.000 ליט (3 500 דאלאר) א יאהר. די דאזיגע בעשטימונג ווערט דורך דער רעגירונג קוועסטיאנירט און דער קאוו-נער יודישער שפיטאל געהט אונטער... עהנליכע פאקטען וואלט מען געקאנט אויסרעכנען אייניגע צעהנ[illegible] שטייגער, מען מאכט א [illegible] רעגירונג ענדערט דאס ג[illegible] צוואנגס-זונטאג-רוה, אז אין מ[illegible] ווערען בעשטימט יודישע פארשטעהע די אלע ידיעות ווערען פערעפענטלי-[illegible] אין אפיציאז און פון אלע לאזט [illegible] נאכדעם אויס א בוידעם.

שטעהען די ליטווישע יודען, הער[illegible] זיך צו צו די קאמפלימענטען, מיט וו[illegible]כע די רעגירונגס-מיטגלידער בעשי[illegible] זיי, הערען אויס די הבטחות וועג[illegible] פערלײַכטערונגען און טראכטען זי[illegible] אפשר וואלט געווען א פלאן צו שפּײַ[illegible] אונז מיט ווייניגער קאמפלימענטען [illegible] הבטחות און אנשטאט דעם אביסעל פו[illegible] לײַכטערן דעם אלגעמײַנעם רעזשים [illegible] איבערהויפּט די שטייער-לאסט?...

(ים"א)

זיך געפונען

אריגינעלער ראמאן פון דער נייער יודישער תקופה

פון י. ל. ליטוויץ

(פארטזעצונג).

— געווים, געווים! מיר פערשטעהען! — האבען בײַדע מיט שמחת געענט-פערט, פאר די איבעריגע מוזען מיר ערקלערען, אז די הויפּט-ריכטערין ליגט בעהאלטען אין א גוטען פלאץ, ביז עס וועט זײַן א גינסטיגע צײַט אפּצושיקען זי קיין סאוויעט-רוסלאנד! איהר פערשטעהט?

— געווים, געווים, בעטקע! — האבען זיי געשאקעלט מיט די קעפּ.

— נישט בעטקע, נאר שווארצקאפּ, מוזט איהר מיך אנרופען פון איצט אן! האט זי שעלמיש געשריען.

— געווים, געווים, טאווארישטש שווארצקאפּ! — האבען בײַדע געענטפערט.

— נאכדעם אז מיר וועלען דא אפּטון אונזער מלאכה, וועלען מיר זוכען מיטלען, ווי אזוי איך זאל קענען ארײַנפאהרען אין אונזער רויטער מדינה. — נאר אויפ'ן לעצטען פאל, וועל איך אנקומען אהין אלס דער רויטער העלד שווארצ-קאפּ, אזוי ווי איך האב געטון מיט א יאהר צוריק. איהר פערשטעהט?

— בראווא! — האבען זיי אויסגעשריען און געדריקט איינע די אנדערע די הענט פון גרויס שמחה. מען האט געמאכט א גוטען „לחיים" לכבוד דער הויפּט-ריכטערין, די קראסאוויצע בעטקע, וואס איז פון הײַנט-אן דער דײַטשער קאמוניסט שווארצקאפּ — און בשעת מעשה האט בעטקע געטראכט: רבונו של עולם! גיב מיר כח! העלף מיר, גאט פון מײַנע עלטערן, צו בעזיצען די גבורה פון אונזער העלדין דבורה הנביאה, וועלכע האט פערניכטעט די צמאליגע רויטע! גיב מיר, גאט פון ישראל, חכמה און קראפט!

אײַגענטליך האט בעטקע שוין איצט געקענט זיך בעפרײַען פון דער רויטער נעץ. זי האט זיך געפיהלט זיכער אין זײַער צוטרוי צו איהר, אבער זי האט בײַ זיך פעסט בעשלאסען צו שטעהן מיט זיי און אויסגעפינען אלע זײַערע סודות, פון וועלכע זי האט נאך נישט געוואוסט. און צומישען זיי אזוי זײַערע רויטע מחשבות, אז זיי זאלען נאכדעם זעהר טײַער בעצאהלען פאר אלע יודישע צרות. בײַ איהר איז אפילו רעכט געווען מקריב צו זײַן זיך פאר'ן יודישען פאלק און דעם יודי-שען לאנד, און זי האט זיך גענומען צו דער ארבײַט מיט חכמה, מאכט און דיסי-ציפלין, לויט דער שיטה פון לענינ'ען.

26-טער קאפּיטעל

בערטע פאנגט איהרע פאנגער.

מעדוועדיעוו און טשערטשינסקי שלאפען נישט קיין נעכט. די שעהנע בעטקע האט בײַ זיי אוועקגערויבט זײַער רוה. יעדער אײַנער פון זיי טראכט פון פערשי-דענע, מורא'דיגע, אכזריות'דיגע מחשבות. אײַנעם דאכט זיך, אז זי איז נעהענטער צום אנדערען. די אײַפערזוכט האט זיי בײַדען צולעכערט די הערצער; אײַנער וואלט וועלען פטר'ן דעם צווײַטען. בײַדע זענען געווען מוכן ומזומן צו דערשטי-קען, צו דערווערגען און צו צורײַסען אײַנער דעם אנדערען.

בערטע פלעגט מיט א בכיון אנצינדען זײַערע פאנטאזיעס, פער'סמ'ען מיט אײַפערזוכט זײַערע נשמות. ווען זי פלעגט זיך סוד'ען מיט אײַנעם, פלעגט זי אלע מאל זעהן, אז דער צווײַטער זאל עס בעמערקען, זי האט זײַ פער'שכור'ט און פערשקלאפט, אז זיי האבען אפילו פערגעסען, צוליב וואס זיי זענען אהער געקו-מען. אלע געהײַמע צושריפטען, טעלעגראמעס און אינסטרוקציעס פלעגען אנקומען צו איהרע הענט. יעדער פרישער אנגעקומענער רויטער שפּיאן, סײַ פון עגיפּטען און סײַ פון פאלעסטינא, האט געוואוסט, אז ער מוז זיך ווענדען צום גרויסען שווארצקאפּ, און אפילו די אלטע אגענטען האבען אנגעהויבען מורא האבען פאר שווארצקאפּ'ן, אײַנזעהענדיג, ווי די צוויי גרויסע רויטע פון מאסקווע בײַגען זיך אין דרײַהען פאר איהם. און שווארצקאפּ האט אײַנגעפיהרט אנ'עכט-רויטע דיסציפּ-לין, פונקט ווי אין די אלטע צײַטען, ווען ער איז נאך געווען „בעטקע, די הויפּט-ריכטערין פון רויטען רוסלאנד".

מעדוועדיעוו און טשערטשינסקי האבען אנגעהויבען אויסמײַדען אײַנער דעם אנדערען. די אײַפערזוכט האט זיי אזוי פערברענט און פערצערט, אז זיי פלעגען תמיד ארומגעהן מיט מידע ווילדע בליקען. און נאר פון ווײַטען היטען אײַנע די אנדערע בעטקע איז מיט אנ'אמת בעהארען זײַער אידעאל און זײַער גאט.

אײַנמאל האט מען געמוזט געהן אין א שליחות. ס'איז געווען אזא פאל, וואס מען האט נישט געטארט אנפערטרויען אצי וועמען. ס'האט געמוזט געהן ענט-וועדער מעדוועדיעוו, אדער לכל הפחות טשערטשינסקי. איז מעדוועדיעוו מיט א בכיון אראפּגעפאלען פון א בארג, צובלוטיגט זײַן פנים און אויסגעלונקען א פוס. כדי ער זאל קענען פערבלײַבען אין דער היים און רעדען מיט בעטקע'ן. טשער-טשינסקי האט מיט אנ'אמת זיך געוואונשען: הלואי וואלט עס בעסער מיט איהם געטראפען, און ער האט נעבעך געמוזט געהן אין דער שליחות, ווײַל די האנט „טשעקא" איז לאנג, זי קען דערלאנגען אפילו אין מדבר. ווען מעדוועדיעוו געבליבען אליין, האט ער אנגעהויבען:

— בעטקע!

— שא... ש...! — האט זי נערוועזירט שטיל — מען טאר נישט! דערו[illegible] נישט מײַן נאמען! אפילו אט די אלטע חורבות האבען אויך אויערען.

— נו, זאל זײַן קראסאוויצא שווארצקאפּ! — האט ער מיט תחנונים ג[illegible] מען רעדען און זיפצען. — איך ווער פערברענט פון אײַפערזוכט. זאג מיר, הא[illegible] טאקע אט יענעם טײַוועל, טשערטשינסקי'ן, ליב?

— וואס פאלט דיר אײַן, מעדוועדיעוו! — האט זי קאקעטיש געלאכט. אבער מען טאר איצט אינגאנצען דערפון נישט רעדען. פארגעס נישט, אז מיר זען דורכפיהרען זעהר גרויסע זאכען. הײַנט זענען אנגעקומען אינסטרוקציעס מאסקווע און פון דריטען אינטערנאציאנאל, און מיר מוזען אנווענדען אונזע[illegible] כחות אויפצורײַצען די נארישע אראבער געגען ענגלאנד און געגען די יודען. טאָרען זיך אויף א רגע נישט פערגעסען. אז זינט דער יודישער נציב, הערב[illegible] סעמועל, הערשט אין פאלעסטינע, איז דארט צופיל ארדנונג, די יודען ענטווי[illegible] דאס לאנד זעהר שנעל, און די אראבער הויבען זיך אן חבר'ן און ברידער'ן די יודען. מיר, רויטע, טארען עס בשום אופן נישט דערלאזען. שפּעטער, ווען וועלען האבען אלץ דורגעפיהרט און איך וועל קומען אין אונזער ליבער, רוי[illegible] מדינה אונטער'ן נאמען שווארצקאפּ, וועלכער איז שוין איצט פערגעטערט בײַ[illegible] סאוויעטען-מאכט, דאן וועלען מיר רעדען ד-רפון; מיר וועלען אויסגעפינען [illegible] אנ'עצה, און דאן, מײַן טײַערער — האט זי איהם געגעבען א גלעט — וו[illegible] מיר...

— חתונה האבען! — האט ער אונטערגעכאפּט און האט זיך פון החפ[illegible] אזש פערהויסט.

— דערווײַל, מײַן טײַערער, מוזען מיר לײַד'ען און שווײַגען. מיך מוזען היטען אפילו פאר אונזערע אײַגענע שאטענס. אונזער אויפגאבע איז א גרויסע ארבײַט איז א שווערע, שפּעטער, דערנאך! און, אגב, וועסטו שפּעטער אפשר נען אויסגעפינען א מיטעל, ווי פטור-צו-ווערען...

— פון טשערטשינסקי'ן! — האט ער געשעפּטשעט.

— יא, יא! — האט זי געענטפערט ווי סודות'דיג, — דערווײַל שא.. טאר נישט!

— יא, מען טאר נישט! — האט ער איבערגע'חזר'ט — מען טאר ג[illegible] ס'איז א סוד! חענט האבען אויערען און דער „טשעקא" דערגרײַכט אזש אה[illegible]

— ער איז אבער געווען פול מיט גליק.

(דאס ווײַטערדיגע קומט)

די געוועלבער מעגען אפען זיין ביז 9 אווענד

(§) די לאדזשער שטאט-סטאראסטווא האט בעשטימט, אז אין דער היינטיגער פאר-חנוכה-וואך, ד. ה. פון היינט דעם 19. ביז'ן 22. ד. ח. איינשליסליך מעגען די געוועלבער אפען זיין מיט 2 שעה לענגער, ווי געוועהנליך. אנשטאט ביז 7 וועלען זיי בכן מעגען אפען זיין ביז 9 אווענד און זונטאג דעם 23. ד. ח. פון 1 מיטאג ביז 6 אווענד. דעם 24. ד. ח. אין וויגיליע דארפען די געשעפטען פאר מאכט ווערען מיט 1 שעה פריהער ווי תמיד, ד. ה. 6 אווענד.

באנדיטען בעפאלען א יוד אויף דווארצאווא גאס

(§) נעכטען האבען צוויי באנדיטען אויף דווארצאווא גאס אויסגעפיהרט א באנדיטען-אנפאל אויף שמואל מעשבוים א לאדזשער יוד, וואס האט זיך אומגע-קעהרט פון א יאהרמארק. די באנדיטען האבען דעם יוד גוט צושלאגען און בייא איהם צוגערויבט 180 זל. נאכ'ן אויס-פיהרען דעם אנפאל זענען די באנדיטען ענטלאפען אין אן אומבעקאנטער ריכ-טונג.

פערטיגדיגען די רעגיסטראציע פון די „ראסיא"-פאליסען

(§) ס'איז פערענדיגט געווארען די רעגיסטראציע פון די פאליסען פון דער נעוו. רוסישער פערזיכערונגס-געזעל-שאפט „ראסיא", וואס געפינען זיך בייא פוילישע בירגער. אנ'ערך 7000 פון די פאליסען-בעזיצער וועלען האבען דאס רעכט צו בעקומען א געוויסע ענטשעדי-גונג. היות ווי א פאליסע פון „ראסיא" האט געקאסט בערך 1000 רובעל, מאכען אויס די חובות ביז 1 מיליאן רובל. דאס פערמעגען פון „ראסיא" אין פוילען בעטרעפט 150.000 דאלאר. פאר א רובעל וועט מען אויסצאהלען בערך 1 זל. מיט 30 גר.

טעאטער און מוזיק

יוסף ווינאגראדאוו'ס יובילעאום-קאנצערט

אנ'אויסערגעוועהנליכען אינטערעס האט ארויסגערופען דער גרויסער יובי-לעאום-קאנצערט פונ'ם בעריהמטען יודי-שען זינגער יוסף ווינאגראדאוו, וואס קומט פאר דעם 25 דעצעמבער אין פילהאר-מאניע. דאס יודישע לאדז, וואס געדענקט נאך ווינאגראדאוו'ן פון עטליכע יאהר צוריק און זיינע קאנצערטען ליגען נאך גוט אין טעם, וועט איצט מיטפייערן דעם 40 יעהריגען יובילעאום פון דעם וועלט-בעריהמטען יודישען קינסטלער.

היינט אויפטריט פון פאליאקאוו אין יוד. טעאטער

(§) היינט גיהט אין יודישען טעאטער די זעהר אנגענומענע אפערעטע „חלומות פון ליבע" מיט'ן ליבלינג פון לאדזשער פובליקום א. פאליאקאוו אין דער ראל פון בערישל שטאלצער די היינטיגע פאר-שטעלונג פערדינט דערום א גאנץ בעזונ-דערן אינטערעס.

מארגען גיהט די פרעמיערע פון מלאך'ס „הערצער צו פערקויפען" וואס האט אזוי שטארק אויסגענומען אין ווארשא.

גרויסער אינטערעס צום שניאור-אווענט אין לאדז

דער שניאור-אווענט, וואס איז בע-שטימט אויפ'ן 27. ר. ח., האט אין שטאט ארויסגערופען א געוואלטיג אויפ-לעבען. שניאור געהער צו דער גרויסער פלעיאדע העברעאישע פאעטען, ווי ביא-ליק און טשערניכאווסקי, וואס האבען געשאפען א דאטע אין דער העברעאי-שער באזיע. נישט ווייניגער קרעפטיג איז אויך שניאור אין זיינע יודישע לי-דער און פראזע. פיל פון זיינע לידער ווערען געזונגען פון גאנצען פאלק. א בעזונדערס גרויסען רושם האבען גע-מאכט שניאור'ס לעצטע ווערק אין יו-ר"ש. דערמאנט מען נאך שניאור'ס פערעפטיגען אופן פון רעציטירען, די פלאסטיק פון זיין ווארט, דאן ווערט פערשטענדליך דער גרויסער אינטערעס, וואס דער שניאור-אווענט האט ארויס-גערופען אין שטאט. אין די ליטעראַרי-שע קרייזען גרייט מען זיך צו מאכען פאר'ן גאסט א פייערליכען קבלת-פנים.

לאדז אהן צייטונגען

די נעכטיגע קאנפיסקאציעס פון דער לאדזער פרעסע

אין צוזאמענהאנג מיט די ידיעות וועגען גאנג פון דער אויספארשונג ארום דעם מארד פון מיכאל קרול איז קאנ-פיסקירט געווארען די נעכטיגע אויפ-לאגע פון „לאדזער טאגעבלאט".

צוליב דער זעלבער סיבה איז נעכטען קאנפיסקירט געווארען די גאנצע לאד-זער פרעסע.

די לאדזער בעפעלקערונג איז אזוי ארום נעכטען געבליבען אהן צייטונגען, וואס עס האט, פערשטעהט זיך, ארויס-גערופען אין ערשטען מאמענט, איידער מען האט זיך דערוויסט די ריכטיגע סבה, א געוויסע פאניק אין שטאט.

די נעכטיגע לאדזער אווענד-בלעטער זענען שוין ארויס אהן די ידיעות וועגען ווייטערדיגען גאנג פון דער אויס-פארשונג.

דער „עקספרעס ווייעטשאָרני" איז ארויס מיט אנ'ארטיקעל, וואס פראטעס-טירט זעהר שארף געגען די קאנפיסקא-ציעס.

די אויספארשונג אין מארד פון קרול'ן דויערט ווייטער

(ווו) די אויספארשונג אין מארד פון מיכאל קרול דויערט ווייטער. די אויס-פארשונגס-מאכט פיהרט דורך ווייטערע ארעסטען, אבער אויף די שפורען פון מערדער איז מען נאך נישט געפאלען. כדי צו בערוהיגען די עפענטליכע מיי-נונג, וועט די מאכט ארויסגעבען א ספע-ציעלען קאמוניקאט ווי באלד דער מער-דער וועט געכאפט ווערען.

מיכאל קרול

נאכווערהייען פון א באנקראט

(§) משה מאשקאוויטש, דער בעזי-צער פון מעבעל-סקלאד אויף ווסכאדניא 51, איז אנגעקלאגט געווארען פאר אפ-קויפען דאס מעבעל פון איינעם א באנק-ראטניק לשאנאוויטש. יענער איז אנט-לאפען קיין אמעריקא און דאס מעבעל פערקויפט פאר א ביליגען פרייז פון צוויי טויזענד זל. בעת ס'איז ווערט געווען 12.000 זל.. מאשקאוויטש האט צוגעשטעלט א רעכנונג, לויט וועלכען ער האט פאר'ן מעבעל בעצאהלט 10.000 זל. דער עקס-פערט-קאליגראף האט אבער די אונ-טערשריפט פון דער רעכנונג נישט אנ-ערקענט אלס לשאנאוויטש'עס.

מאשקאוויטש איז פער'משפט געווא-רען צו 6 חדשים תפיסה.

צו די ה"ה סוחרים, קאנפעקציע נערן און שניידער,
מיר האבען בעקומען א נאכריכט, אז אייניגע נישט געוויסענהאפטע סוחרים בייםן פער-קויפען אונזערע קנעפ פון דער וועלט-בעריהמטער מא־קע
„KOKOSIT" i „STONIT"
שלאגען פאר די סוחרים מינדערוועריגע אויסארבייטונגען פון קאנקורענץ-פירמען און גיבען זיי אן אלס אונזערע.
מיר עקלערען, אז קענען די, וואס בענוצען זיך מיט אזעלכע נישט געוויסענהאפטע האנדעלס-מעטאדען וועלען מיר ארויסטרעטען אויף א געריכטליכען וועג.
די אלע וואס קויפען אונזערע קנעפ „Kokosit" און „Stonit" בעטען מיר, אז זיי זאלען זעהר אויפמערקזאם זיין אויף אינזער שוץ-מארקע, וואס ווערט דא געדרוקט.
די שוץ-מארקע, וועלכע איז בעשטעטיגט געווארען דורכ'ן פאטענט-אמט אונטער דעם נומער 14.689 געפינט זיך אויף יעדען קארטאָן, וואו עס זענען אנגענייהט אונזערע קנעפ.
קנעפ-פאבריק
„KOKOSIT" i „STONIT"

איינדרוקספולער אויפטריט פון דארא ווייסמאן אין לאדז

אויפ'ן געזעגנונגס-אווענד לכבוד ז. זילבערצווייג דעם רעד. פון יודישען טעאטער-לעקסיקאן

(נ) דער געזעגנונגס-אווענד לכבוד דעם רעדאקטאר פון יודישען טעאטער-לעקסיקאן ה' זלמן זילבערצווייג, און דער אויפטריט פון דער גלענצענדער שוישפילערין דארא ווייסמאן מיט דער ווארשאווער טרופע, האט צונעזוינען א ריזיג-גרויסען עולם, וואס האט פערפולט די „פילהארמאניע".

בייא א פייערליכער שטימונג האט דעם אווענד געעפענט דער טוטיגער פונ'ם „לעקסיקאן-קאמיטעט" ארטיסט ז. קאץ.

דער דראמאטורג און רעזשיסער אנ-שעל שאר האט בעגריסט אינ'ם נאמען פון דער יודישער ארטיסטען-יוניאן אין אמעריקא.

ארטיסט י. ראקאוו בעגריסט ז. זיל-בערצווייג'ן אינ'ם נאמען פון לאדזער ארטיסטען-קאלעקטיוו און אינ'ם נאמען פון ארטיסטען-פעראיין אין פוילען בע-גריסט ה' יוווילער. די רעדנער שילדערן דאס לעבען פון יודישען ארטיסט און שטעלען זיך אפ אויף די לייסטונגען פון ה' זילבערצווייג און ווינשען איהם ער זאל קאנען זיין שליחות אויספיהרען בשלימות.

ה' ז. זילבערצווייג, וועלכער ווערט אויפגענומען מיט אפלאדיסמענטען, דאנקט דעם פובליקום פאר'ן צאהלריי-כען בעזוך און דאנקט אויך די ארטיס-טען-געסט, וואס זענען געקומען פון זיין כבוד-וועגען פון ווארשא, ספעציעל דער בעריהמטער ארטיסטין דארא ווייסמאן און דעם מחשובען דראמאטורג אנשעל שאר.

די ווארשאווער ארטיסטען פון קא-מינסקי'ס טעאטער מיט דער בעריהמ-טער דארא ווייסמאן האבען פער'ן בשופ'ם די צושויער מיט דער אויסגע-צייכענטער אויפפיהרונג פון דער פא-פולער-געווארענער פיעסע „וויב און גע-ליבטע", אונטער דער רעזשי פון אנ-שעל שאר. בעזונדערס שטארק האט גע-ווירקט די קינסטלערישע קרעאציע פון דער טיטעל-ראל פון אמעריקאנער גאסט דארא ווייסמאן, כאטש זי איז געקומען נאך קראנק פון דער איטא-קאטאסטרא-פע און ווארשא.

ליידער איז פארגעקומען א פערדרים-ליכער אונגצידענט, וואס האט איבערגע-לאזט אויף די געסט און אויף די צו-שויער א פיינליכען איינדרוק.

אין צווייטען אקט, ווען די קינסטלע-רין האט מיט ענטציקט מיט איהר איינדרוקספולען שפילען האט עמיצער פון דער גאלעריע געגומען ליארעמען און אראפרעדען צום פובליקום, אז דארט, אויף דער גאלעריע, איז ענג, אז פאר דעם בעצאהלטען געלד קאן מען גאר נישט זעהען און הערען... עס איז גע-ווארען א טומעל... דער פארהאנג האט זיך געמוזט אראפלאזען אין מיטען אקט. ה שאר איז ארויס פאר'ן עולם און מיט בומערניש פארגעווארפען די גאלעריע טומלער, וואס מען שטערט די פאר-שטעלונג. דער רעזשיסער — דאס ער ערקלערט — האט פון בעט ארויסגענו-מען דארא ווייסמאן, כדי לאדז צו גע-בען די מעגליכקייט, ביי דער געלעגען-הייט פון זילבערצווייג-אווענד צו זעהען א קינסטלערישע טעאטער-אויפפיהרונג און דא — אזא קבלת-פנים. ער האט אפעלירט צום פובליקום צו לאזען רו-הינג אפשפילען די פיעסע.

אויך דארא ווייסמאן איז ארויס צום עולם און אנגעוויזען, וואס עס בעדייט פאר א שוישפילערין, וואס האט אנ'ערנ-סטע בעציהונג צום שפילען, אפצורייסען זיך פון דער ראל, אין וועלכער זי לעבט זיך איין און וואס עס קאסט איהר א סך געזונד און אנשטרענגונג.

— אויב עמיצער פון דער גאלעריע — האט זי ריכטיג בעמערקט — האט טענות, קאן ער ווענען דעם מעלדען בעת'ן אנטראקט...

דערויף איז ווייטער געשפילט געווא-רען. די קינסטלערין איז בעשאנקען גע-ווארען מיט לאנג-דויערנדע אפלאדיס-מענטען. מען האט איהר אויך דער-לאנגט א גרויסען קארב בלומען.

די פארשטעלונג איז געווען א שטאר-קע און איינדרוקספולע.

ווען דאס שפילען איז געווען צו ענ-דע, האט אנשעל שאר צוגעזאגט צו מא-כען בעמיהונגען אהערצוקומען מיט דא-רא ווייסמאן און איהר טרופע קיין לאדז און דא געבען אייניגע פארשטעלונגען.

ה' זילבערצווייג, געזעגענדיג זיך נאכאמאל מיט'ן לאדזער עולם, האט ערקלערט, אז ער האט פעסטגעשטעלט, דאס עס זענען נישט פערקויפט געווא-רען מעהר בילעטען, ווי עס זענען פאר-האן פלעצער; אויב עס האבען זיך ארייגגערוקען אומגעוואונשענע עלעמענ-טען, איז עס נישט די שולד פון אונ-טערנעהמער.

1 א זייגער געהט זיך דער עולם פו-נאנדער מיט די בעסטע איינדרוקען פון דעם געגנוסרייכען יודישען טעאטער-אווענד, וואס אפילו דער פיינליכער אינ-צידענט האט נישט געקאנט אפווישען.

דער שאך-סעאנס פון ד"ר אליאכין אין לאדז

לאדז איז ארויס מיט כבוד אין קאמף מיט'ן שאך-קעניג

(—) ווי בעוואוסט, האט דער לאד-זער שאך-ליבהאבער-פעראיין איינגעלא-דען אויף שבת דעם שאך-קעניג ד"ר אליאכין אויף א שאך-סעאנס. ד"ר אל-יאכין האט זיך אונטערגענומען צו שפי-לען אינאיינעם 30 שאך-פארטיעס, ע-רונטער צוויי בלינדע.

שבת פינקטליך 6 אווענד איז ד"ר אליאכין אין בעגלייטונג פון פ-עזעס פון שאך-פעראיין ה' ראזענבלאט ארייג-געקומען אין לאקאל פון קלוב, וואו דער פערזאמעלטער טויזענד-קעפיגער עולם האט איהם געמאכט א בעגייסטערטע אוואציע.

בייא 25 טישלעך זענען שוין געזעצען די פארטנערען פון ד"ר אליאכין, וועל-כע האבען זיך געגרייט צום קאמף מיט'ן שאך-קעניג. אלע בעסטע לאדזער שאך-שפילער האבען אנטיילגענומען. ד"ר אליאכין לויפט פון איין טישעל צום צווייטען, מאכט אויף גיך א ציג, און די בעסטע שאכמאטיסטען שווייצען און בעוואונדערן זיינע געניאלע איינפאלען אין גלענצענדע קאמבינאציעס. ליידער צייטיג מעלדעט מען כסדר יעם ד"ר אליאכין וועגען די גענג, וואס עס האבען געמאכט זיינע אומבעדייטנדע ..., וואס שפילען די צוויי בלינד-פארטיעס ער הערט אויס זייערע גענג און נאך א רגע פערטראכטען זיך, זאגט ער זיינע „צוגן". דאס שפיל ווערט ... אמאל שארפער. דער און יענער לאדזשער „שאך-..." געפינט זיך שוין אין א ... מישער לאגע. ארום 10—11 אווענד הערט מען שוין די ערשטע רעזולטא-טען. דער לאדזער מייסטער רעגערושינ-סקי דאט זיך אונטערגעגעבען. דער צווייטער מייסטער אפעל האט איינגע-געבען באלד הערט מען „רעמי"-רע-זולטאטען אז דערנאך אויך יונגע פער-שפילטע פארטיעס.

ביז דאיב 5 פארטאג האט ד"ר אל-יאכין געפיהרט דעם קאמף מיט לאדז און מען מוז מודה זיין, אז אונזערע שאך-שפילער האבען דערגרייכט א זעהר גוטען רעזולטאט. 10 פארטיעס געווינען, 9 רעמיזירט און 8 פערשפילט. דעם ראזיוע: גלענצענדען רעזולטאט דארף מען מיליאנען צושרייבען אויפ'ן חשבון פון די לאדזער שפילער. מיליאנען אבער אויך אויף דעם, וואס די „פערשפילטע" און „רעמיזירטע" שאך-שפילער האבען נאכ'ן פערענדיגען זייערע פארטיען געגעבען העלפען זייערע שייאכטיגע חברים און דער ד"ר אליאכין. וועלכער האט געשפילט גאנצע 11 שעה און אויפ'ן האט געמוזט זיך איינמערקען בעי די געגנער, וועלכע האבען געשפילט שיין גרופענווייז, נישט אלס יחידים נישט קוקענדיג אבער, וואס ד"ר אליאכין האט אין לאדז נישט דער-גרייכט אזא רעזולטאט, ווי אין אנדערע שטעט. וועט די לאדזער שאך-ליבהאבער נאך לאנג בלייבען בזכרון דאס גענייאלע שפילען און די אויסערגעוועהנליכע שנעל-ע ארענטאציע פון ד"ר אליאכין.

פאר צונעמען דעם פערזיכערונגס-קאפיטאל

(§) דאס פרידענס-געריכט אין זגערזש האט פער'משפט יחיאל יאקו-באוויטש'ן צו 3 חדשים ארעסט פאר צו-נעמען דעם פערזיכערונגס-אפצאהל, וואס ער האט אראפגערעכענט פון די שכירות פון זיינע ארב...

דאס לאדזער אפעלאציע-געריכט האט מבטל געמאכט דעם ערשטען אורטייל און איהם פער'משפט צו 100 זלאטי שטראף.

צוזאמענשטויס פון א דראשקע מיט א אויטא

(§) אויף אל. קאשטשושקי און אנא נאם איז נעכטען פארגעקומען א צוזא-מענשטויס צווישען א דראשקע און א אויטא. די דראשקע איז צוקלאפט גע-ווארען און דער 32-יעהריגער דראש-קאזש זיגמונד ניבעק פון לאגעווניצקא 90 האט בעקומען איינינגע ווינדען. פא-גאטאוויע האט איהם ערטיילט הילף.

שריפה אין א וואוינ-הויז

(§) אין דער וואוינונג פון יוסף לי-בער (קאנסטאנטינער 47) האט נעכטען אויסגעבראכען א שרפה בעת קיינער איז אין שטוב נישט געווען. די שכנים האבען ארויסגערופען די פייערלעשער, וועלכע האבען נאך א קורצער רעטונגס-אקציע די שרפה איינגעלאשען. עס איז פערברענט געווארען די מעבל, דאס בעטגעוואנט, סופענט א.א. דער שאדען בע-טרעפט 5000 זל. די סיבה פון דער שרפה איז א פעהלערהאפטער קאמין.

מאגיסטראט בויט א פראיוע ציגעלניע

(מ) נעכטען האט מען אין מאגיס-טראט בעשלאסען די אפערטעס, וואס זע-נען איינגעגעבען געווארען אויפ'ן קאנ-קורס פאר אויסבויען א מאדערנע פא-ראווע ציגעלניע אויפ'ן שטעטישען בא-דען אין רושען.

די רעגיזיע וועט ארויסגעטראגען ווער-דען אויף איינער פון די נאהענטסטע מאגיסטראט-זיצונגען.

סטעמפעל-אבצאהל פון ווערט-פאפירען

(§) מיר דערוויסען זיך, אז דער שטעמפעל-אפצאהל פון ווערט-פאפירען וועט פון 1. יאנואר ביז'ן 31. דעצעמבער 1929 אויסמאכען אנשטאט ווי ביז אהער 0.2% נאר 0.1%.

ווען פאליציאנטען מעגען חתונה האבען

(§) די לאדזער פאליציי-קאמענדא האט נעכטען בעקומען א בעפעהל פון דער הויפט-קאמענדא, לויט וועלכען פא-ליציאנטען מעגען חתונה האבען ערשט, ווען זיי האבען געענדיגט דאס 24-סטע לעבענס-יאהר און דינען מינדעסטענס 3 יאהר אין פאליציי.

קאמונאלע הלואות

(§) דעם 21. ד. ח. וועט ענטשידען ווערען די פראגע וועגען ערטיילען קא-מונאלע הלואות די מאגיסטראטען פון די שטעט און די פאוויאטען. די הלואות וועט ערטיילען די קאמונאלע באנק אין ווארשא.

איבערגעפאהרען

(§) אויף עס נארוטאוויטש און טרעמבאצקא איז נעכטען איבערגעפאה-רען געווארען פון טראמוויי די 50-יעה-ריגע טעקלא טאמטשאק פון נאווא-גרודזקא 19. פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט הילף און זי אפגעפיהרט אהיים.

דער טראמוויי אין חנא

(פ) לויט'ן מנהג פון אלע יאהר וועט מאנטאג דער טראמוויי קורסירען ביז 8 אווענד. דינסטאג דאגעגען וועט דער טראמוויי איבערהויפט נישט קורסירען.

דער חנוכה-אווענד אין „הזמיר".

דער אווענד אין „הזמיר" האט דאס מאל ציגעצויגען א גרויס פובליקום. דעם קאנצערט האט געעפענט דער כאר אונ-טער דער לייטונג פון ה' פייווישע'ס מיט „על ידי כוהניך" פון זולצער „על הנסים" פון שקליאר און מיט צוויי פראגמענטען פון אראטאריום „אליהו הנביא" פון מענ-דעלסאן.

אויב די ערשטע צוויי נומערן זענען אויסגעפיהרט געווארען מיט ווייניג אויס-דרוק, זענען אבער די צוויי פראגמענ-טען פון מענדעלסאן אדורך מיט שוואונג און ערפאלג.

אלס סאליסטען זענען ארויסגעטרע-טען פרוי סאבינא ראזענבלאט מיט איי-ניגע אפערן-געזאנגען פון גריג און הלוי, וואו זי האט בעוויזען איהר שטארקן און הויכע לאגע פון איהר שטים. פרל. ראטשטאט (וויאלין) מיט אייניגע יודישע מאטיוען, אויסצייכענענדיג זיך מיט איהר אנגענעהמען וויבערען טאן, אויסדרוקס-פולע פראזירונג און גוטע טעכניקעלע טעכניק.

דער שלאגער פון אווענד איז געווען די אינסצעניזאציע פון ה' לעחיטין מיט'ן כאר — „אויפ'ן פריפעטשיק", „דער וואנדערער" און בעזונדערס „די מלחה מלכה" מיט די שעהנע זילבערק'ס מעלאדיען „הבדלה" און המבדיל".

אנערקענונג פערדינט אויך פרל. לעוו פאר דער קלאוויר-בעגלייטונג.

א. זעל—ן.

אפילו פון ערגערן שטאָל געמאַכטע מעסער טענען האָבען אַ פּראַכטפולען אויסזעהן ווען זיי זענען געפוצט מיט VIM. פאַר'ן בעוואַשען מוז מען אָפּווישען די מעסערס מיט אַ פייכט שמאַטקעלע בּעשיט מיט אַ קליינע דאָזע VIM אַלע פלעקען און קנייטשען ענטקומען מאָמענטאַל. דערנאָך אָפּשווענקען צופירען צו גלאַנץ מיט אַ ריינע שטשערקע און די מעסערס ווערען דאַן שעהן. VIM ווערט פערקויפט און פּראַקטישע פּושקעס, וועלכע ערמעגליכען דאָס שפּאַרזאַמע בענוצען. יעדע פּושקע VIM האָט אַ בּלעכערנעם באָדעם. וועלכער פערהיט זי פאַר וועטקייט.

VIM

Lever Brothers Limited, Anglja.

V.P.13—28

„תּוֹמכי אוֹרחים"
פּאָמאָרסקאַ 18

מאַכט בעקאַנט, דאָס די צאָהל אומזיסטע שבת-מאָהלצייטען זענען פערגרעסערט געוואָרען.

יעדען דאָנערשטאָג פון 6 ביז 9 אָוונט ווערען אַרויסגעגעבען די צעטלען אויף די מאָלצייטען, אויף דעם אָרט צו צו עסען און אויף אַ היים צו נעמען. פון די מאָלצייטען קענען געניסען צוגערייזטע, און נור בּכבוד'ע פאַמיליעס.

פאַר שנאָרערס (וואָס בעטען נדבות) ווערען קיין צעטלען נישט געגעבען.

בעמ.: די גבאים פון בתי-תפלות ווערען געבעטען צוצושיקען נאָך די צעטלען יעדען דאָנערשטאָג, מיט אכטונג די פערוואַלטונג.

די קאַנצעלאַריע איז אָפען פון 11 פריה ביז 2 און פון 5 ביז 9 אָוונט.

אַנאָנסירט נאָר אין „לאָדזשער טאָגעבלאַט"

די פערוואַלטונג פון דער יודישער קהלה אין לאָדז
וויל פערדינגען אַ פּלאַץ

אויף דער ברזשעזשינער גאַס נומער 156 אין דער גרויס פון 12 אויף 15 מעטער. רעפלעקטאַנטען קאָנען אָבגעבען שריפטליכע אָפערטען אין פערמאַכטע קאָנווערס, אין דער קאַנצעלאַריע פון דער קהלה (פריהייטס פּלאַץ 6) ביז'ן 20/12 איינשליסליך.

וויכטיג פיר סוחרים

צוליב אפרייזען געלעגענהייטליך צו פערקויפען אַ גרעסערן טראַנספּאָרט דאַמען-וועש צו זעהר ביליגע פרייזען. ערקונדיגען זיך וושכאָדניאַ 31 פראָנט ביים זייגערמאַכער. 7005

צו פערמיטען
אַ צימער מיט אַ קיך
אויף דוואָרסקאַ 10 ביים באַלוטער פּלאַץ

קוואַליפיצירטע

מעדלעך, וואָס האָבען געאַרבייט אין שאָקאָלאַדען-בראַנזשע ווערען געזוכט צו סאָרטירען און פּאַקען שאָקאָלאַדע. צו ערפאַהרען ביי דער פירמע „אַרקאַדיאַ" אַגראַדאָוואַ 13 7006

פון זאָפאַרט צו פערמיטען
1 צימער און קיך ווי אויך צווייי צימער און קיך אין צענטרום פון שטאָט. צו ערפאַהרען אויף קילינסקיעגאָ 23 הירשביין פון 3—4 נאָכמיטאָג.

2 אָדער 3 צימער
און אַ קיך אויף פּיעטריקאָווער גאַס זאָפאָרט צו פערמיטען פּיעטריקאָווער 192 פּריוואַט 1. שטאָק וואוינונג 4 פון 3—4 נאָכמיטאָג.

אל תתהלל ביום מחר
כי לא תדע מה ילד יום.
לייג נישט אָפּ אויף מאָרגען
נאָר אַז דו דאַרפסט ערלעדיגען סאַנדאָוועס זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ
פּיעטריקאָווער 17
זאַכאָדניאַ 52

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט'ן איסטאַוו אַלערליי פּיטיציעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטייערן, פּאַליסען, אַפּעלאַציעס, ציווילע און קאַרנע אפּאַזיציעס, אַדוואַלאַניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אורזשאַנד-ראַזיעמטשי, וועגען פּאַטענטן אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו און אַלע פּאָליציי-ענצירקען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראָוויענעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. ספּעציאַליסט אין שיתּפות-אַקטען. מיט אַכטונג
י. מאַנעל ... קאָנסולענט

וויכטיג פאַר דאַמען!
פאַר נאָר 2.50 זל.
מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלעגאַנטסטע היטע איבער-אַרבייטע איך אויף גאַנצליך ניי. געדענקט די אַדרעס:
וואָלאָדקאַ 3 מ' 23
אין הויף. 2-טען איינגאַנג, לינקס פּאַרטער.
פּערזענהען מיט די שענסטע מאָדעלען פון דער לעצטער נייהייט און אַ שיינער אויסוואַהל פון פּריוואַטע פּירטיגע היטען אויף לאַגער.

צו פערמיטען
3 קעלער-רוימען אין פראָנט-הויז
פּיעטריקאָווער 60. צו ערפאַהרען ביים סטרוזש

„דבר"
עתון פועלי ארץ-ישראל
תל-אביב ת. ד. 199 Tel-Aviv P. O. B.
חשבון מיוחד בפ. ק. א. 191,300.
דמי החתימה לחודש — 10 זהוב.
לחברי תנועת א"י העובדת על כל אגפיה ומפלגותיה — ול„תרבות" — מוריה ומוסדותיה — הנחה. פרטים במרכזים.

Ch. Regenwetter
Berlin S. 14, Stallschreiber № 33
Telefon: Dönhoff 4337.

ערשט ערשינען:
ישראל ראַבאָן.
הינטערן פּלויט פון דער וועלט
לידער. — פּרייז 2 זל.

ישראל ראַבאָן.
די גאַס
ראָמאַן פון גרויסשטעטישען לעבען.
פּרייז 7 זלאָטים.

צו פאָדערן ביי:
Wydawnictwo Sz. Goldfarba, Warszawa, Szczęśliwa 3
אין לאָדז (בוכהאַנדלונג „קולטורא" פּיעטריקאָווער 50 (בוכהאַנדלונג ש. בערלינסקי, צעגעלניאַנאַ 12.

J. Reder, Łódź
Konstantynowska 11 róg Zachodniej

עלטסטער פעלדשער
מ. ראָזענצווייג
וושכאָדניאַ 29
טעל. 79-48.

ערשט ערשינען
אין פערלאַג פ. גראַובאַרד, וואַרשאַ
„אַמאָל און היינט"
זאַמלונג היסטאָרישע ערצעהלונגען און בעאַרבייטע לעגענדעס פון נאָהענטען און וויטערן עבר.
פון חיים לעווין.
הויפּט-פערקויף
קאָאָפּעראַטיוו „ביכער" און „קולטור-ליגע" וואַרשאַ

OBRAZY
okazyjnie tanio do sprzedania.
Wiadomość Piotrkowska № 238, w podwórzu, parter, m. 7.

קלישעס
צום דרוקען און צייכענונגען

די איינציגע יודישע קלישע-פאַבריק
„GALWANO"
TEL. 57-68. PIOTRKOWSKA 101

ווענען אויסקויפען אויפ'ן יאהר 1929
האַנדעלס-פּאַטענטען
3-טע קאַטעגאָריע אַנשטאָט 2-טע
אינפאָרמירט און שרייבט דאָס ביוראָ
„אַרגוס" זאַכאָדניאַ 36
דער טערמין איז נאָר ביז'ן 31 ד. ח.

דרוקזאכן
אַלערליי

ווערען שנעל, און פּראָמפּט אין דער פיינסטער אויספיהרונג און די מאָדערנסטע שריפט אויסגעפערטיגט.

סלעפּסידרעס
(מאַרעס-אַנצייגע)
ווערען אין פערלויף פון 2 שעה געדרוקט און אויסגעקלעפּט איבער דער גאַנצער שטאָט.

בוכדרוקעריי
ע. און מ. האַמבורסקי
פּיעטריקאָווער 16, טעל. 47.

אַבאָנעמענטס-פּרייז: פאַר אַ חודש אין פּוילען 5 זל., אין פראַנקרייך און בעלגיען—20 פראַנק, אין אַנדערע לענדער—1,25 דאָלאַר. אַנאָנסען-פּרייז: פאַר אַ מילימעטער-שורה פאַר'ן טעקסט 18 גראָשען, פרייטאָג 24 גר., אין טעקסט 40 גר., פרייטאָג 60 גר., נאָכ'ן 12 גר., פרייטאָג 18 גר. פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100% טייערער. אויסער דער שטייער—ביז 60% טייערער. פון די פּרייזען ווערט נישט אָבגעגעבען קיין ראַבאַט.

Redaktor-wydawca E. Hamburski

Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16.